

Advokatundersøgelse af Det Kongelige Teaters Balletskole

Fotokreditering: Camilla Winther

Ikke-fortrolig sammenfatning

HORTEN

SAMMENFATNING

1. BAGGRUND OG KOMMISSORIUM

1.1 Baggrund

Baggrunden for advokatundersøgelsen er, at der i efteråret 2023 i medierne, blandt andet i en artikelserie i Politiken, fremkom alvorlig kritik af undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole. Personer med tilknytning til Balletskolen beskrev således et undervisningsmiljø, der har medført, at elever på Balletskolen har udviklet spiseforstyrrelser og andre psykiske lidelser samt fysiske skader.

Det Kongelige Teater besluttede på den baggrund at iværksætte en advokatundersøgelse, og efter indstilling fra Advokatrådet indgik Det Kongelige Teater aftale med Horten om at udføre undersøgelsen.

1.2 Kommissorium

Kommissoriet for advokatundersøgelsen blev vedtaget af bestyrelsen for Det Kongelige Teater 7. december 2023.

Det følger af kommissoriet, der er vedlagt som Bilag 1, at formålet med undersøgelsen er at vurdere,

- om Det Kongelige Teater kan have pådraget sig erstatningsansvar over for tidligere eller nuværende elever på Balletskolen
- om der er grundlag for at iværksætte ansættelsesretlige reaktioner over for ledere eller andre ansatte på Det Kongelige Teater, eller om der i øvrigt er grundlag for at gøre et ledelsesmæssigt ansvar gældende.

Kommissoriet indeholder ikke en tidsmæssig afgrænsning af advokatundersøgelsen.

Afrapporteringen skal endvidere – blandt andet med inddragelse af en faglig referencegruppe – indeholde anbefalinger til opfølgende handlinger fra Det Kongelige Teaters side og eventuelle læringspunkter, som undersøgelsen måtte give anledning til.

Undersøgelsens hovedfokus skal være på undervisningsmiljøet og elevernes trivsel på Balletskolen, herunder i forhold til psykiske lidelser og fysiske skader, men også andre forhold, som måtte blive afdækket under undersøgelsen, kan inddrages i vurderingerne.

1.3 **Uvildig advokatundersøgelse**

Undersøgelsen er gennemført som en uvildig advokatundersøgelse, jf. Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser (september 2022).

Det understreges, at konklusionerne i advokatundersøgelsen udelukkende er Hortens rådgivning til Det Kongelige Teater. Disse konklusioner kan danne grundlag for Det Kongelige Teaters beslutning om opfølgning på undersøgelsen.

Konklusionerne i denne afrapportering er således hverken en dom eller udtryk for en afgørelse.

1.4 **Indhold af denne sammenfatning**

Afsnit 2 indeholder Hortens konklusioner.

I afsnit 3 beskrives en række metodemæssige forhold i forhold til afgrænsning af advokatundersøgelsen, sagsoplysning, kontradiktion mv.

Afsnit 4 indeholder vores vurdering af, om Det Kongelige Teater kan have pådraget sig et økonomisk ansvar over for nuværende eller tidligere elever. I afsnit 5 behandles kort spørgsmålet om ansættelsesretlige reaktioner som følge af advokatundersøgelsen.

Afsnit 6 omfatter anbefalinger og læringspunkter.

2. HORTENS KONKLUSIONER

2.1 Forholdene på Balletskolen

Under advokatundersøgelsen er vi blevet mødt af forskellige opfattelser af forholdene på Balletskolen gennem tiden. Vi er også blevet præsenteret for forskellige syn på, hvad det er rimeligt at kræve af et barn eller en ung, der går på Balletskolen. Der er endvidere forskellige holdninger til, om trivsel og elite kan gå hånd-i-hånd. Der er således ikke et fuldstændigt entydigt billede af undervisningsmiljøet på Balletskolen – herunder gennem forskellige perioder.

Generelt er vi dog blevet præsenteret for en betydelig overvægt af udsagn, der på en relativt ensartet måde giver et negativt billede af undervisningsmiljøet. Den samlede beskrivelse – herunder denne overvægt – indebærer, at vi finder, at det kan lægges til grund, at undervisningsmiljøet på Balletskolen har været, som det fremgår af de kritiske indberetninger. Ikke for alle elever, men for mange.

Ud fra interviews, indberetninger, klagesager mv. er det vores opfattelse, at mistriivsel på Balletskolen som udgangspunkt ikke relaterer sig til enkeltpersoners enkeltstående handlinger. Derimod synes mistriivsel i høj grad at skyldes mere systemiske forhold og selve kulturen på Balletskolen.

Særligt ud fra de indberetninger, vi har modtaget, men også med støtte i interviews, bemærkes imidlertid også, at vi finder, at der er sket en udvikling til det bedre over tid. Groft sagt: Jo længere vi går tilbage i tid, jo mere kritisable forhold er der oplysninger om.

2.2 Erstatning og godtgørelse

Da Det Kongelige Teater er en statslig virksomhed, kræver det hjemmel at udbetale erstatning og godtgørelse til tidligere eller nuværende elever.

Det Kongelige Teater kan (og skal) udbetale erstatning eller godtgørelse, hvis dette er fastslået ved dom.

Derudover vil Det Kongelige Teater kunne betale erstatning eller godtgørelse, hvis det må anses for *overvejende sandsynligt*, at Det Kongelige Teater i tilfælde af en retssag vil blive dømt til at betale erstatning eller godtgørelse. Det betyder også, at Det Kongelige Teater ikke kan betale erstatning eller godtgørelse, hvis kravet er forældet.

Det Kongelige Teater har således ikke hjemmel til at udbetale erstatning eller godtgørelse pr. kulance, dvs. uden at være retligt forpligtet.

Nuværende eller tidligere elever, der måtte rejse et økonomisk krav mod Det Kongelige Teater, vil have bevisbyrden for, at betingelserne for at gøre kravet gældende, er opfyldt.

Vi er kun i begrænset omfang blevet bekendt med sager, hvor der kan være krav om erstatning for et økonomisk tab. Hovedparten af sådanne krav vil være forældede.

I forhold til godtgørelse for ikke-økonomisk tab – fx for tort efter erstatningsansvarsloven eller krænkelse af EMRK artikel 3 eller artikel 8 – gælder det samme: Hovedparten af de potentielle krav, vi er stødt på, vil være forældede. For så vidt angår nyere sager finder vi, at der i enkelte tilfælde (eventuelt efter yderligere dokumentation) kan være grundlag for at betale godtgørelse. Ud fra praksis ved de danske domstole finder vi, at godtgørelsesniveauet i disse sager skønsmæssigt vil være omkring 20.000 kr.

2.3 **Ansættelsesretlige forhold mv.**

De ansættelsesretlige reaktioner og ansvarsgrundlaget er som udgangspunkt ens for ansatte og ledere, men ansvarsvurderingen skærpes sædvanligvis, jo højere den pågældende er placeret i hierarkiet.

Normalt pålægges der ikke ansættelsesretligt ansvar for forseelser, der ligger mere end 5-7 år tilbage i tid. Da den grovere kritik af forholdene på Balletskolen typisk vedrører hændelser tilbage i tiden, vil det derfor ikke være muligt at gøre et ansættelsesretligt ansvar gældende på grundlag af sådanne hændelser.

I relation til nyere forhold har vi vurderet, at der er grundlag for ansættelsesretlige reaktioner over for tre ansatte på Det Kongelige Teater.

Det Kongelige Teater skal selv foretage en vurdering af disse sager, og en eventuel opfølgning skal ske under iagttagelse af de forvaltningsretlige regler.

Derudover finder vi, at der er grundlag for mere overordnet kritik af en tidligere ansat på Det Kongelige Teater og af den i perioden 2020-2023 siddende bestyrelse. Da der ikke er tale om ansatte, kan Det Kongelige Teater ikke gøre ansættelsesretlige reaktioner gældende over for disse personer.

3. AFGRÆNSNING OG METODE

3.1 Afgrænsning af advokatundersøgelsen

I henhold til kommissoriet omfatter advokatundersøgelsen forholdene på "Balletskolen".

Da udtrykket "Balletskolen" ikke indebærer en éntydig afgrænsning, har vi afgrænset undersøgelsen som følger:

- Undersøgelsen omfatter Balletskolen på Kongens Nytorv, men ikke balletundervisningen på satellit- og talentskolerne ude i landet, herunder da disse er selvstændige retlige enheder og har egen bestyrelse.
- Undersøgelsen omfatter det, der kan betegnes som "danseskolen", og har fokus på balletundervisningen, og den omfatter således ikke Læseskolen, da den boglige uddannelse ikke varetages af Det Kongelige Teater, men af N. Zahles Gymnasieskole (herefter "Zahles").
- Undersøgelsen omfatter mistrivsel mv., der kan henføres til handlinger og undladelser fra ansatte på Det Kongelige Teater, men ikke forhold indbyrdes mellem eleverne (mobning mv.).
- Undersøgelsen omfatter grundskolen, der i dag er fra 0. til 9. klasse, og fra august 2014 omfatter den også aspirantuddannelsen (1.-3. HF), der på dette tidspunkt overgik fra at være en del af Kompagniet for de voksne dansere til at være en del af Balletskolen.
- Undersøgelsen omfatter ikke de regler, der følger af arbejdsmiljølovgivningen.
- Undersøgelsen omfatter ikke klager over sundhedspersonale, i det omfang klagen er omfattet af det særlige klagesystem efter sundhedslovgivningen.
- Undersøgelsen omfatter ikke Kompagniet, herunder ikke processen i forbindelse med overgangen fra at være aspirant til at blive ansat danser i Kompagniet.
- Undersøgelsen omfatter ikke forhold, der har fundet sted efter elevers ophør på Balletskolen.

Undersøgelsen er ikke afgrænset i tid.

3.2 Metode

3.2.1 Indberetningsordning

Horten etablerede som led i advokatundersøgelsen en indberetningsordning, hvor alle med en nuværende eller tidligere relation til Balletskolen kunne lave en indberetning. Indberetningsordningen, som var tilgængelig via Hortens hjemmeside, var åben i perioden 15. december 2023 til og med 28. januar 2024.

Indberetninger kunne afgives på en af følgende måder:

- Ikke-anonymt, dvs. at indberetteren oplyste sit navn til Horten, og at Horten må videregive navnet til Det Kongelige Teater.
- Semi-anonymt, dvs. at indberetteren oplyste sit navn til Horten, men at Horten ikke må videregive navnet til Det Kongelige Teater.
- Anonymt, dvs. at indberetteren ikke oplyste sin identitet til Horten.

Der var på indberetningssiden privatlivspolitikker til børn, til forældremyndighedsindehavere og til andre voksne.

For at udbrede kendskabet til ordningen blev der taget en række generelle tiltag, herunder:

- Det Kongelige Teater udsendte 15. december 2023 en pressemeddelelse om ordningen.
- Det Kongelige Teater lavede et opslag på Balletskolens Facebook-side, og nuværende forældre og aspiranter blev herudover kontaktet på forskellig vis med opfordring til at benytte og sprede kendskabet til indberetningsordningen.

Der blev derudover taget en række tiltag målrettet enkeltpersoner, herunder:

- Horten søgte, i det omfang det var muligt at finde egnede og valide kontaktoplysninger, at kontakte de navngivne personer, der havde udtalt sig i Politiken.
- Horten søgte kontaktoplysninger på tidligere elever på Balletskolen og foretog ca. 250 telefonopkald for at gøre opmærksom på indberetningsordningen.
- Horten kontaktede Politiken med en opfordring til at orientere de personer, de havde talt med til brug for artiklerne (særligt de anonyme kilder), om indberetningsordningen. Horten sendte i den forbindelse en mail om ordningen, som Politiken kunne videresende til kilderne, så hensynet til kildebeskyttelse kunne iagttages. Politiken afviste imidlertid at orientere deres kilder om indberetningsordningen.

Horten modtog 97 indberetninger.

Mere end halvdelen af indberetterne oplyste deres navn og gav også samtykke til, at navnet må videregives til Det Kongelige Teater. Kun 20 % af indberetterne valgte at være helt anonyme. Det forhold, at rigtigt mange har oplyst deres navn og også har givet samtykke til at videregive det til Det Kongelige Teater, indebærer, at der er ganske mange indberetninger, som Horten som udgangspunkt tillægger høj troværdighed.

Ca. 10 % af indberetningerne vedrører perioden fra 1970'erne og frem til årtusindeskiftet, ca. 20 % vedrører perioden 2000-2009, ca. 50 % vedrører perioden 2010-2019, og ca. 20 % vedrører perioden 2020 og frem.

Der er enkelte positive indberetninger, men langt hovedparten indeholder – i varierende grad – kritik af forholdene på Balletskolen.

Indberetningsordningen er blevet bredt anvendt, herunder

- af personer med en nuværende, hhv. med en tidligere relation til Balletskolen
- af elever, forældre og ansatte på Balletskolen
- af tidligere elever, der oplyser selv at have valgt at forlade Balletskolen, og af tidligere elever, der oplyser, at de ikke fik lov til at fortsætte på Balletskolen
- af personer, der har eller har haft en professionel dansekarriere i Danmark eller i udlandet, og af personer, der har haft andre karriereveje
- af både piger/kvinder og drenge/mænd.

Det er samlet set Hortens vurdering, at indberetningsordningen har givet et ganske bredt, detaljeret og validt bidrag til at forstå undervisningsmiljøet på Balletskolen gennem tiden.

Horten har kvitteret over for alle indberettere med tak for indberetningen. I det omfang indholdet af indberetningen har givet anledning til det, har Horten i den forbindelse oplyst, at der via Horten er mulighed for at få psykologhjælp ved Falck Healthcare. Det Kongelige Teater dækker udgiften hertil og får ikke oplyst navn på dem, der har taget imod tilbuddet.

3.3 Interviews

Horten har gennemført i alt 53 interviews, hvor i alt 68 personer har deltaget.¹

Horten har *for det første* interviewet en lang række personer for at opnå baggrundsviden om forholdene på Balletskolen og for at få indblik i den kritik, der er rejst mod Det Kongelige Teater. Dette omfatter ansatte, elever og forældre. En del har vi kontaktet, fordi de har lavet en indberetning eller har udtalt sig i medierne, andre er kontaktet ud fra en medarbejderoversigt udleveret af Det Kongelige Teater. Nuværende elever/forældre er kontaktet ud fra en tilfældig udtrækning baseret på klasselister.

For det andet har vi interviewet personer, der kunne have pådraget sig et ansættelsesretligt/ledelsesmæssigt ansvar. Dertil kommer et interview med en tidligere ansat, der af egen drift henvendte sig til Horten i anledning af advokatundersøgelsen og stillede sig til rådighed for oplysning af sagen.

Alle interviewede fik oplyst, at de havde mulighed for at medbringe en bisidder.

Fra Horten deltog som udgangspunkt en advokat/partner og en advokatfuldmægtig (referent) i interviews; i visse tilfælde deltog yderligere en advokat.

Hvert interview blev indledt med at gennemgå de processuelle forhold, som den interviewede også var blevet orienteret om på skrift forud for interviewet. Den enkelte fik således gentaget oplysningerne om, hvorvidt vedkommende var forpligtet til at deltage og svare på spørgsmål eller ej, reglerne om forbud mod selvinkriminering, og hvordan oplysninger afgivet under interview kan anvendes efterfølgende mv.

Efter interviewet sendte Horten et referat, som den interviewede kunne afgive bemærkninger til.

For at sikre bedst mulig hensyntagen til de børn og unge, der deltog i interviews, deltog partner og advokat Rikke Søgaard Berth og specialistadvokat Malene Graff fra Horten i interviewtræning gennemført af Børns Vilkår. Træningen omfattede blandt andet spørgeteknikker til børn og vejledning i at skabe trygge rammer i forbindelse med interviewet.

En børnefaglig konsulent fra Børns Vilkår deltog i interviews med nuværende elever.

Horten interviewede en række tidligere elever, der havde lavet indberetninger med oplysninger om ganske svære oplevelser under deres tid på Balletskolen. Det viste sig ved det første af disse interviews, at det var hensigtsmæssigt, at en børnefaglig konsulent fra Børns Vilkår også deltog i disse interviews. Personer

¹ Antal deltagere er højere end antal interviews, væsentligst fordi forældre i mange tilfælde har deltaget sammen med nuværende eller tidligere elever. Bisiddere er ikke medtalt.

under ca. 30 år blev – i det omfang indberetningerne gav grundlag for det – herefter tilbudt dette, hvilket alle takkede ja til.

Udgifterne til Børns Vilkår er afholdt af Det Kongelige Teater.

I de tilfælde, hvor et interview gav anledning til det, fik vedkommende tilbudt psykologhjælp formidlet direkte af Horten (samme ordning som beskrevet ovenfor ift. indberettere).

De personer, vi har gennemført interviews med, har modtaget en privatlivspolitik, jf. de databeskyttelsesretlige regler.

3.4 **Skriftligt materiale**

3.4.1 *Materiale modtaget fra Det Kongelige Teater*

Horten har løbende modtaget materiale fra Det Kongelige Teater. For det første konkret materiale, som Horten har bedt om, og for det andet omfattende materiale modtaget gennem et dataudtræk fra Det Kongelige Teaters it-systemer. Dataudtrækket omfattede mails fra udvalgte medarbejdere, dokumenter fra udvalgte drev og dokumenter fra udvalgte dele af Det Kongelige Teaters ESDH-system.

Dataudtrækket blev foretaget af Ernst & Young (EY), der etablerede en dataplatform, hvor udvalgte medarbejdere ved Horten kunne tilgå materialet og lave målrettede søgninger.

Omfanget af dataudtrækket blev fastsat ud fra en afvejning af hensynet til at sikre en tilstrækkelig sagsoplysning over for hensynet til at minimere udlevering af persondata, der ikke kunne antages at have betydning for undersøgelsen. I alt +400.000 dokumenter blev lagt i EY's dataplatform. Horten har løbende foretaget søgninger i materialet ved hjælp af målrettede søgeord. Herudover er udvalgte dele af materialet gennemgået af Horten med understøttelse af AI.

Der er sket persondataunderretning i anledning af dataudtrækket, jf. de databeskyttelsesretlige regler.

3.4.2 *Øvrigt skriftligt materiale*

Horten har til brug for advokatundersøgelsen anmodet en række offentlige myndigheder om aktindsigt.

Horten har modtaget akter fra Børne- og Undervisningsministeriet, Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM), Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) samt Kulturministeriet.

Zahles driver Læseskolen, hvor grundskoleeleverne på Balletskolen får deres boglige uddannelse. Zahles driver Skoleintra, og Zahles og Det Kongelige Teater har fælles dataansvar herfor. Ifølge Hortens oplysninger er Skoleintra den primære kanal for skriftlig kommunikation mellem Balletskolen og forældre/elever

på Balletskolen. Zahles afviste imidlertid at give os adgang til at foretage et målrettet dataudtræk fra Skoleintra.

Vi har gennemgået den presseomtale, der var af Balletskolen i efteråret 2023, herunder for at få indblik i tematikkerne for kritikken af Balletskolen og for at få oplysninger om personer, vi kunne række ud til og invitere til interview. Derudover er artiklerne ikke indgået i vores oplysning af sagen, da de er udtryk for en journalistisk bearbejdning af et materiale, som vi ikke har kendskab til.

Endelig har vi indhentet undersøgelser mv. fra en række udenlandske balletskoler, der har haft problemstillinger svarende til de forhold på Balletskolen, der er beskrevet i medier, indberetninger og interviews. Horten har også afholdt et Teams-møde med repræsentanter fra den svenske balletskole – Kungliga Svenska balettskolan – og har i den forbindelse modtaget oplysninger om struktur og organisation, optagelsesprocedurer, årsprøver mv.

3.5 **Kontradiktion i forbindelse med kritik af enkeltpersoner**

De personer, som Horten i en tidlig fase fandt, at der eventuelt kunne være anledning til kritik af, er blevet inviteret til interview. For så vidt angår bestyrelsen i perioden 2020-2023 dog alene to ud af de otte medlemmer.

Siden er de personer, som det efter en nærmere vurdering har været relevant at omtale i afrapporteringen, blevet hørt over Hortens beskrivelse af de faktuelle forhold i rapporten, herunder mulige kritikpunkter. Denne høring blev foretaget, uanset om Horten agtede at udtale kritik af vedkommende i rapporten.

De tre nuværende ansatte, hvor Horten finder grundlag for ansættelsesretlige reaktioner, modtog efterfølgende også en supplerende høring. Denne høring omfattede de faktuelle forhold, Hortens bevisvurderinger og den af Horten påtænkte konklusion i forhold til karakteren af den ansættelsesretlige reaktion.

3.6 **Bevisvurdering**

Efter oplysningen af sagen gennem indberetningsordningen, interviews og skriftligt materiale har vi vurderet sagens faktiske og retlige forhold.

Der har vedrørende de faktiske forhold i noget omfang været modstridende forklaringer, særligt i forhold til beskrivelsen af konkrete episoder.

Vi har i disse tilfælde foretaget en bevismæssig vurdering efter sædvanlig juridisk metode. Vores juridiske vurderinger er således foretaget på baggrund af det, vi efter en bedømmelse af sagens samlede oplysninger bevismæssigt finder at kunne lægge til grund. Vi har inddraget karakteren af den pågældende persons interesse i sagen, og om den pågældende har førstehåndskendskab til de forhold, vedkommende har afgivet oplysninger om.

I forbindelse med indberetninger har vi alene benyttet oplysninger i anonyme indberetninger til baggrundsviden – og dette med nogen forsigtighed. Oplysninger fra indberettere, der har oplyst deres navn og givet samtykke til, at navnet må videregives til Det Kongelige Teater, har vi tillagt større bevisværdi, end oplysninger fra indberettere, der har oplyst navn, men ikke givet samtykke til at videregive det.

Generelt er vi – på tværs af indberetninger og interviews – blevet præsenteret for en betydelig overvægt af udsagn, der på en relativt ensartet måde giver et negativt billede af undervisningsmiljøet på Balletskolen. Disse udsagn stammer fra personer, hvoraf langt hovedparten ikke kender hinanden, og forhold, der strækker sig over en lang periode. Den gennemgående og ret ensartede beskrivelse af undervisningsmiljøet på Balletskolen og af de virkninger, dette har haft for den enkelte, indebærer, at vi finder, at det kan lægges til grund, at undervisningsmiljøet på Balletskolen har været, som det fremgår af de kritiske indberetninger. Ikke for alle elever, men for mange.

Der er også positive udsagn fra indberetninger og interviews. Vi finder udsagnene valide, men vi har i lyset af ovenstående ikke tillagt dem særsigt betydning ved vores vurderinger. Det skyldes, at én elevs eller forælders positive tilkendegivelser ikke kan "udligne" eller opveje andres negative oplevelser.

Endelig bemærker vi, at det af Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelse fremgår:

"Advokaten bør i den forbindelse overveje, om der skal anvendes et forsigtighedsprincip i bevisvurderingen. Dette kan være særlig relevant, hvis der er tale om en advokatundersøgelse, hvor oplysningen af sagen udelukkende er sket på skriftligt grundlag eller vurderinger, der baserer sig på interviews om hændelser, der er foregået mange år tilbage i tid."

Vi har inddraget dette forsigtighedsprincip i vores bevisvurdering.

3.7 **Fejlkilder**

3.7.1 *Indberetningsordningen*

Det er ikke muligt at vurdere validiteten af anonyme indberetninger. Kun ca. 20 % af de modtagne indberetninger er dog anonyme, og da vi har modtaget omfattende ikke-anonymt materiale, har vi kun tillagt de anonyme indberetninger ganske begrænset værdi, og vi har kun anvendt oplysninger heri til baggrundsforståelse.

Samlet set finder vi, at indberetningerne derfor udgør en ganske valid kilde.

3.7.2 Interviews

Nogle interviewede har haft en bekymring ved at udtrykke kritik, særligt kritik rettet mod enkeltpersoner. Dette kan væsentligt have forringet vores mulighed for at afdække kritiske forhold.

Af mange indberetninger fremgår, at det har krævet overvindelse at lave indberetningen. Blandt andet på det grundlag finder vi, at der er en formodning for, at de elever, der har haft de allersværeste oplevelser på Balletskolen, i mindre grad har lavet indberetninger end andre – og at vi derfor heller ikke har kunnet invitere dem til interview. Der kan således være et "mørketal" i forhold til alvorlig kritik, hvilket kan have givet et skævt billede og have sløret kritiske forhold.

Måden, hvorpå en elev forlod Balletskolen, kan eventuelt have betydning for, hvordan vedkommende selv oplever tiden på skolen – og også på validiteten af udsagnet i øvrigt. Vi har for at få en nuanceret forståelse af de tidligere elevers oplevelser holdt interviews med både elever, der selv forlod skolen (evt. efter en dårlig periode op til dette), og elever, der ikke bestod eksamen/årsprøve og derfor måtte forlade Balletskolen. Det er vores oplevelse, at hovedparten af de tidligere elever, vi har interviewet, har haft et relativt nuanceret syn på de faktorer, der har kunnet påvirke deres syn på Balletskolen. Mange har selv italesat netop dét. Vi finder samlet set ikke, at baggrunden for en elevs ophør i sig selv er en væsentlig fejlkilde.

Endelig kan det ikke afvises, at personer vil kunne have en interesse i – tilsigtet eller utilsigtet – at fordreje eller skærpe kritik henset til muligheden for at opnå økonomisk kompensation fra Det Kongelige Teater. Det er dog ikke vores oplevelse, at dette har været en faktor, der har påvirket det samlede billede. Kun ganske få har i forbindelse med indberetning eller interview italesat muligheden for økonomisk kompensation.

Derimod har flere nævnt, at baggrunden for deres medvirken er, at de ønsker at bidrage til, at forholdene på Balletskolen forbedres for de børn, der går på skolen nu og i fremtiden. Nogle har også anført, at de håber på en undskyldning fra Det Kongelige Teater. Af en indberetning fremgår således eksempelvis:

"Jeg håber at min historie og indberetning kan hjælpe med at skabe en opmærksomhed omkring de nuværende elevers trivsel. Derudover håber jeg på en form for undskyldning på mine egne og alle mine daværende skolekammeraters vegne."

3.7.3 Skriftligt materiale

I forhold til det skriftlige materiale på ca. 400.000 akter fra Det Kongelige Teater kan en fejlkilde være, at relevant materiale ikke er kommet med i dataudtrækket. Det er ud fra tilrettelæggelsen af dataudtrækket vores oplevelse, at vi sammen med Det Kongelige Teater har taget relevante og fornødne skridt til at sikre, at det rette materiale er gjort tilgængeligt for os.

En anden fejlkilde kan være, at Horten ikke har fundet alle relevante akter ved søgningen på dataplatformen. Denne risiko er søgt minimeret ved at udsortere relevante akter baseret på 81 fastsatte søgeord. Herefter har Horten foretaget målrettede søgninger i disse akter samt andre målrettede søgninger. Der vil dog givetvis være akter, der ville kunne give en mere indgående forståelse af undervisningsmiljøet, enkeltsagers forløb, samarbejdet på Balletskolen og meget mere. Samlet set er det dog vurderingen, at gennemgangen har givet os et relevant og validt overblik over det skriftlige materiale.

I forhold til aktindsigt er det vores vurdering, at vi i det væsentligste har modtaget det efterspurgte materiale fra de myndigheder, vi har kontaktet. Det kan dog ikke afvises, at der findes relevante sager, der ikke er kommet til vores kundskab, eller som er overdraget til Rigsarkivet og derfor ikke fremsendt til os.

Endelig bemærkes, at der i Skoleintra må anses at være materiale, der ville kunne have bidraget til oplysning af sagen. Det forhold, at vi ikke har kunnet få adgang hertil, må formentlig anses som den væsentligste fejlkilde i advokatundersøgelsen.

4. HAR DET KONGELIGE TEATER ET ØKONOMISK ANSVAR OVER FOR NUVÆRENDE ELLER TIDLIGERE ELEVER?

4.1 Krav om hjemmel

Da Det Kongelige Teater er en statslig virksomhed underlagt statens budget- og bevillingsregler, kræver det hjemmel at udbetale erstatning og godtgørelse. Det betyder, at der skal være den fornødne sikkerhed for, at der er et retligt krav mod teatret, for at teatret kan påtage sig en økonomisk forpligtelse.

En sådan sikkerhed (og også pligt) vil være til stede, hvis der foreligger en dom.

Derudover vil Det Kongelige Teater kunne udbetale erstatning eller godtgørelse, hvis det må anses for *overvejende sandsynligt*, at Det Kongelige Teater i tilfælde af en retssag vil blive dømt til at betale erstatning eller godtgørelse.

Det Kongelige Teater har derimod ikke hjemmel til at udbetale erstatning og godtgørelse til tidligere eller nuværende elever pr. kulance, dvs. uden at være retligt forpligtet.

Den, der gør et krav gældende, har bevisbyrden for kravets eksistens, herunder for at kravet ikke er forældet.

4.2 Erstatning for økonomisk tab

En nuværende eller tidligere elev vil over for Det Kongelige Teater kunne rejse krav om erstatning, hvis eleven har lidt et økonomisk tab. Teatret vil kunne ifalde et sådant ansvar, hvis skaden skyldes forsætlig eller uagtsom adfærd.

Vi har kun indirekte og i ret begrænset omfang modtaget oplysninger om, at tidligere elever har lidt økonomisk tab som følge af tiden på Balletskolen (typisk psykologbistand, evt. medicin). Ingen af disse har gjort erstatningskrav gældende, herunder fremsendt dokumentation for økonomisk tab.

Ingen nuværende elever har oplyst at have haft økonomisk tab.

4.3 Godtgørelse efter erstatningsansvarsloven eller EMRK

Nuværende eller tidligere elever vil også kunne rejse krav om godtgørelse. Da godtgørelse udgør en kompensation for en retsstridig krænkelse, er der – modsat erstatning – ikke krav om, at der er lidt et økonomisk tab.

Retsgrundlaget kan være erstatningsansvarslovens § 26 om tort, eller det kan baseres direkte på artikel 3 (her særligt forbuddet mod nedværdigende behandling) eller artikel 8 (her særligt retten til respekt for privatliv) i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Tort er en krænkelse af en andens selv- og æresfølelse, dvs. af den forurettedes opfattelse af eget værd og omdømme. Det er således ydmygelsen, der

begrunder kravet på tort efter erstatningsansvarsloven § 26. En retsstridig krænkelse kan eksempelvis være en krænkelse af EMRK artikel 3 eller artikel 8.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i praksis anset en handling som *nedværdigende*, dvs. omfattet af EMRK artikel 3, hvis den udsatte er blevet påført en følelse af frygt, angst og underlegenhed, der ydmyger eller fornædtrer vedkommende. Det kræves, at behandlingen overstiger et vist minimum af alvor. Vurderingen afhænger af den enkelte sags særlige omstændigheder, herunder karakteren og omfanget af den pågældende behandling, den tidsmæssige udstrækning, de fysiske og mentale følgevirkninger samt personlige forhold som fx alder. Det er altid en konkret vurdering, om en bestemt handling kan anses for omfattet af EMRK artikel 3.

I forhold til EMRK artikel 8 og *retten til respekt for privatliv* gælder der en bred definition, som kan omfatte en persons fysiske og psykiske integritet, men også en persons fysiske og sociale identitet. Et indgreb skal overstige et vist minimum af intensitet for at være omfattet af artikel 8. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i en sag således udtalt:

"In order for Article 8 to come into play, however, an attack on a person must attain a certain level of seriousness and be made in a manner causing prejudice to the personal enjoyment of the right to respect for one's private life [...]"²

Vi har fra ganske få tidligere elever/forældre modtaget overordnede forespørgsler på muligheden for at gøre et krav om godtgørelse gældende.

Ingen nuværende elever har spurgt hertil.

4.4 **Kravet må ikke være forældet**

Uanset om en elev rejser krav om erstatning eller godtgørelse, gælder der regler om forældelse, jf. forældelsesloven.

Som udgangspunkt er forældelsesfristen tre år.

Der er dog regler om suspension af fristen. Hvis man har ukendskab til kravet (fx fordi skaden først viser sig efter den hændelse, der udløste den), suspenderes forældelsesfristen, dog således at kravet forældes senest efter 30 år, når der er tale om personskade, herunder psykiske mén.

Endelig er der visse særlige typer krav, der ikke forældes, jf. forældelseslovens § 3, stk. 5.

Hvis et krav er eller må anses at være forældet, vil Det Kongelige Teater være afskåret fra at udbetale erstatning eller godtgørelse, jf. punkt 4.1 ovenfor om kravet om hjemmel.

² F.O. v. Croatia (29555/13).

4.5 **Konkrete sager**

Vi har til brug for Det Kongelige Teaters vurdering af de krav, der senere måtte blive rejst, gennemgået og vurderet en række konkrete sager, der tilsammen illustrerer de retlige rammer for, om der er grundlag for at betale erstatning eller godtgørelse.

For så vidt angår hændelser/skader, der ligger mere end tre år tilbage i tid, vil eventuelle krav som udgangspunkt være forældede.

For nyere sager finder vi, at Det Kongelige Teater typisk ikke har pådraget sig et økonomisk ansvar, fordi de sager, vi har fået oplysninger om, ikke har haft en sådan alvorlig karakter, at der er grundlag for at yde godtgørelse. I en enkelt sag finder vi dog, at det er overvejende sandsynligt, at Det Kongelige Teater i en retssag ville blive dømt til at betale godtgørelse, som følge af at hændelserne udgør en krænkelse af EMRK artikel 8. Det Kongelige Teater kan derfor – men er ikke forpligtet til – betale godtgørelse til vedkommende. Andre sager vil med en yderligere dokumentation eventuelt også kunne lede til, at Det Kongelige Teater kan udbetale godtgørelse. På baggrund af praksis fra de danske domstole finder vi, at godtgørelsesniveauet i de sager, vi har set, typisk skønsmæssigt vil være omkring 20.000 kr.

Da undersøgelsen gennemføres som en uvildig advokatundersøgelse, er vi afskåret fra at bistå Det Kongelige Teater med vurdering af de krav, der måtte blive fremsat i forlængelse af advokatundersøgelsen.

5. ER DER GRUNDLAG FOR ANSÆTTESRETlige REAKTIONER OVER FOR ENKELTPERSONER?

5.1 Ansvarsvurderingen mv.

De ansættelsesretlige reaktioner og ansvarsgrundlaget er som udgangspunkt ens for ansatte og ledere, men ansvarsvurderingen skærpes sædvanligvis, jo højere den pågældende er placeret i hierarkiet.

Ansatte vil typisk kunne pådrage sig ansættelsesretlige reaktioner på baggrund af deres faktiske handlinger, undladelser og ytringer i udførelsen af deres opgaver. Ledende medarbejdere vil typisk pådrage sig ansættelsesretlige reaktioner på baggrund af manglende tilsyn eller manglende reaktion på uregelmæssigheder, som de bliver opmærksomme på eller burde være opmærksomme på.

Normalt pålægges der ikke ansættelsesretligt ansvar for forseelser, der ligger mere end 5-7 år tilbage i tid.

5.2 Konkrete sager

Vi har vurderet, at der er grundlag for ansættelsesretlige reaktioner over for tre ansatte på Det Kongelige Teater. Vores nærmere ansættelsesretlige vurderinger fremgår af den fortrolige version af advokatundersøgelsen.

Det Kongelige Teater skal selv foretage en vurdering af sagerne, og en eventuel opfølgning i forhold til ansatte skal ske under iagttagelse af de forvaltningsretlige regler.

Derudover finder vi, at der er grundlag for mere overordnet kritik af en tidligere ansat på Det Kongelige Teater og også af den i perioden 2020-2023 siddende bestyrelse. Da der ikke er tale om ansatte, kan Det Kongelige Teater ikke gøre ansættelsesretlige reaktioner gældende over for disse personer.

6. ANBEFALINGER OG LÆRINGSPUNKTER

6.1 Anbefalinger fra referencegruppen

Under henvisning til kommissoriet har Horten i forbindelse med advokatundersøgelsen nedsat en faglig referencegruppe.

Referencegruppens medlemmer blev udpeget efter indstilling af Børns Vilkår, Danmarks Idrætsforbund, Dansk Idrætsmedicinsk Selskab, Foreningen Spiseforstyrrelser og Selvskade, Red Barnet og Team Danmark.

Referencegruppen har holdt i alt 12 møder, inklusive et besøg på Det Kongelige Teater.

Drøftelserne i referencegruppen har ledt til i alt 32 anbefalinger fordelt på følgende syv temaer: Organisation; Prøve- og skolestruktur; Undervisning og talentarbejde; Kultur, børnesyn og sprog; Krop, vægt, mad og skader; Kollegiet samt Forældrenes rolle.

Anbefalingerne er vedlagt som [Bilag 2](#).

Udgifterne til referencegruppens arbejde er afholdt af Det Kongelige Teater.

6.2 Anbefalinger af juridisk karakter

Arbejdet med advokatundersøgelsen har givet Horten anledning til at afgive følgende anbefalinger og læringspunkter, jf. også opdraget i kommissoriet:

1. Klarere retlige rammer for Balletskolen

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater indleder en dialog med Kulturministeriet og evt. Børne- og Undervisningsministeriet om en opdatering af de retlige rammer for Balletskolen, så der sikres en nutidig og robust retlig ramme for Balletskolen, og at det i den forbindelse reguleres, hvilket eller hvilke tilsyn Balletskolen er underlagt.

2. Børnefaglighed i Det Kongelige Teaters bestyrelse

Vi anbefaler, at det gennem en lovændring sikres, at der i bestyrelsen for Det Kongelige Teater til enhver tid er mindst ét bestyrelsesmedlem, der besidder relevante kompetencer inden for børnefaglighed og børne-elitemiljøer.

3. Fast årlig risikovurdering i Det Kongelige Teaters bestyrelse

Vi anbefaler, at bestyrelsen årligt foretager en risikovurdering, herunder i forhold til de risici der følger af, at Det Kongelige Teater driver Balletskolen og har ansvar for ca. 130 børn og unge under 18 år, hvoraf ca. 12-18 unge bor på Kollegiet.

4. Afklar rammerne for fysiske krav, og fastsæt skriftlige retningslinjer

Vi anbefaler, at der

- skabes klarhed om, hvorvidt der er krav/forventninger til fx højde eller vægt for at bestå årsprøverne på Balletskolen, herunder om dette i så fald er en refleksvirkning af krav eller forventninger i forhold til at kunne opnå ansættelse i Kompagniet efter endt aspirantuddannelse
- foretages en vurdering af, om sådanne krav/forventninger er i overensstemmelse med lovgivningen
- i det omfang der er sådanne krav/forventninger, og de er i overensstemmelse med lovgivningen, fastsættes skriftlige retningslinjer herom.

5. Klager

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater fastsætter retningslinjer, der sikrer,

- at klager dokumenteres skriftligt, og at der ved tvivl om, hvorvidt en henvendelse har karakter af en klage, spørges hertil
- at klager journaliseres på en måde, så der kan skabes et tværgående overblik over, hvem og hvad der er modtaget klager over.

6. Den skærpede underretningspligt

Vi anbefaler, at Det Kongelige Teater gennemgår procedurerne omkring den skærpede underretningspligt, så det sikres, at procedurerne er i overensstemmelse med barnets lov.

7. Onboarding af nye medarbejdere på Balletskolen

Vi anbefaler, at det sikres, at onboarding-programmet for nye ansatte på Balletskolen giver de ansatte viden om og forståelse for relevante regler. En justeret onboarding kan med fordel også gennemføres for nuværende ansatte.

Emnerne bør fx omfatte rammerne for tavshedspligt, hhv. videregivelse af oplysninger (herunder sundhedsoplysninger), den skærpede underretningspligt, formålet med undervisningsmiljøloven, klagemuligheder og håndtering af klager samt embedsmandspligterne.

8. Tydelige grænseflader mellem Det Kongelige Teater og andre aktører

Vi anbefaler, at

- grænsefladen mellem Læseskolen og Balletskolen tydeliggøres internt og også over for elever og forældre, herunder i forhold til ansvar for trivsel samt henvendelses- og klageveje

- Det Kongelige Teater har en dialog med Zahles om ansvar for og adgang til data i Skoleintra, som Det Kongelige Teater sammen med Zahles har fælles dataansvar for
- terminologien omkring satellitskoler og talentcentre justeres, så sprogbrug mv. ikke kan give det indtryk, at Det Kongelige Teater er retligt ansvarlig for satellitskolerne og talentcentrene, herunder for trivslen.

9. Fokus på aspiranterne

Da advokatundersøgelsen efter aftale med Det Kongelige Teater ikke omfatter arbejdsmiljøretlige forhold, anbefaler vi, at Det Kongelige Teater foretager en mere tværgående gennemgang af de retlige rammer for aspiranterne, der er i et ansættelsesforhold til Det Kongelige Teater, så det sikres, at gældende regulering vedrørende trivselsmæssige forhold for aspiranterne iagttages.

Kommissorium
for advokatundersøgelse af
Det Kongelige Teaters Balletskole

Baggrund

Der er i medierne fremkommet alvorlig kritik af undervisningsmiljøet på Det Kongelige Teaters Balletskole. Dette er blandt andet sket i form af udsagn fra personer med tilknytning til Balletskolen, der beskriver et undervisningsmiljø, der har ført til udvikling af spiseforstyrrelser og andre psykiske lidelser samt fysiske skader hos elever.

Det Kongelige Teaters bestyrelse har på den baggrund besluttet at iværksætte en uvildig advokatundersøgelse af forholdene på Balletskolen.

Formål med advokatundersøgelsen

Formålet med advokatundersøgelsen er at vurdere, om der er grundlag for at iværksætte ansættelsesretlige reaktioner overfor ledere eller ansatte på Det Kongelige Teater eller i øvrigt gøre ledelsesmæssigt ansvar gældende. Herudover er formålet at vurdere, om Det Kongelige Teater kan have pådraget sig erstatningsansvar overfor tidligere eller nuværende elever på Balletskolen.

Undersøgelsens hovedfokus skal være på undervisningsmiljøet og elevernes trivsel på Balletskolen, herunder i forhold til psykiske lidelser, fx spiseforstyrrelser, og fysiske skader. Også andre forhold, som måtte blive afdækket under undersøgelsen, kan inddrages i vurderingerne.

Såfremt advokaten under arbejdet med undersøgelsen bliver opmærksom på alvorlige forhold, som efter advokatens vurdering har en sådan karakter, at der kræves umiddelbar handling fra Det Kongelige Teaters side, skal advokaten straks gøre teatrets ledelse opmærksom herpå.

Undersøgelsen skal kunne indgå i Det Kongelige Teaters arbejde med fremadrettet at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen. Der skal som en del af advokatundersøgelsen derfor nedsættes en faglig referencegruppe, jf. nærmere nedenfor. Afrapporteringen skal - herunder på grundlag af inddragelse af referencegruppen - indeholde anbefalinger til opfølgende handlinger fra teatrets side, samt andre læringspunkter som undersøgelsen måtte give anledning til.

Metode

Undersøgelsen gennemføres som en uvildig advokatundersøgelse, jf. Advokatsamfundets vejledning om advokatundersøgelser (september 2022).

Advokaten kan fra Det Kongelige Teater rekvirere alt materiale, der er relevant for advokatundersøgelsen. Derudover kan advokaten anmode tredjeparter, herunder andre myndigheder og Det Kongelige Teaters samarbejdspartnere, om at få udleveret relevant materiale.

I tillæg hertil etablerer advokaten efter nærmere drøftelse med Det Kongelige Teater en indberetningsordning, hvor tidligere og nuværende elever, deres forældre og andre nærtstående samt tidligere og nuværende ansatte mv. kan afgive oplysninger om forhold omfattet af undersøgelsen.

Advokaten kan endvidere gennemføre interviews, både med personer, der har benyttet indberetningsordningen, og med andre. Interviews kan fx gennemføres med nuværende og tidligere elever på Balletskolen, lærere mv. tilknyttet Balletskolen, Balletskolens ledelse og den øverste ledelse på Det Kongelige Teater. Advokaten fastlægger, hvem der inviteres til at deltage i interview. De interviewede vil have mulighed for at medbringe en bisidder. Der vil blive truffet særlige foranstaltninger, fx tilbud om deltagelse af børnesagkyndig eller tilsvarende, ved interviews af børn og unge under 18 år.

Advokatundersøgelsen er ikke tidsmæssigt afgrænset. Det vil således være muligt at afgive indberetning eller oplysninger under interviews om forhold, uanset hvornår forholdet har fundet sted.

Hvis advokaten undervejs i undersøgelsen bliver opmærksom på, at kommissoriet for undersøgelsen bør justeres, gør advokaten teatrets bestyrelse opmærksom herpå.

Den faglige referencegruppe

Advokaten nedsætter en referencegruppe bestående af eksperter indenfor fx følgende områder:

- Børnesagkundskab
- Sportspsykologi
- Talentudvikling
- Spiseforstyrrelser

Derudover indhentes internationale erfaringer med balletskoler, herunder udenlandske undersøgelser af undervisningsmiljøet på balletskoler.

Referencegruppen inddrages i forbindelse med tilrettelæggelse og gennemførelse af advokatundersøgelsen, og referencegruppen bidrager i forbindelse med afrapporteringen med anbefalinger til Det Kongelige Teaters arbejde med fremadrettet at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen.

Afrapportering og offentliggørelse

Advokaten udarbejder en skriftlig afrapportering til Det Kongelige Teater. I tillæg hertil udarbejder advokaten en version af afrapporteringen, der er egnet til offentliggørelse.

Advokatundersøgelsen ønskes afsluttet snarest og så vidt muligt senest ultimo maj 2024.

Advokatundersøgelse af Det Kongelige Teaters Balletskole

Foto: Camilla Winther

Anbefalinger fra referencegruppen

32 ANBEFALINGER til Det Kongelige Teaters bestyrelse

Baggrund

Det Kongelige Teaters bestyrelse vedtog 7. december 2023 kommissoriet for en uvildig advokatundersøgelse af forholdene på Det Kongelige Teaters Balletskole. Undersøgelsen blev iværksat på baggrund af alvorlig kritik i medierne af undervisningsmiljøet på skolen. Kritikken i medierne beskrev et miljø, der har ført til udvikling af spiseforstyrrelser og andre psykiske lidelser samt fysiske skader hos elever.

Som supplement til den juridiske del af advokatundersøgelsen, der gennemføres af Horten Advokatpartnerselskab, skal den advokat, der udfører undersøgelsen, nedsætte en referencegruppe bestående af eksperter inden for fx følgende områder:

- Børnesagkundskab
- Sportspsykologi
- Talentudvikling
- Spiseforstyrrelser.

Det fremgår endvidere af kommissoriet, at referencegruppen bidrager i forbindelse med afrapporteringen med anbefalinger til Det Kongelige Teaters arbejde med fremadrettet at sikre et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen.

Referencegruppens medlemmer

På baggrund af kommissoriet har Horten sammensat følgende referencegruppe:

Navn:	Særlig viden om/indsigt i:
Emil Peter Søhus Kandidat i Idrætsvidenskab, KU Uddannelseskonsulent Danmarks Idrætsforbund	<ul style="list-style-type: none">• Trænerudvikling• Konkurrencestrukturer i sport• Talentudvikling
Helle Tilburg Johnsen Vicedirektør Børns Vilkår (fra 1. juni 2024 tilknyttet Børns Vilkår som ekstern konsulent)	<ul style="list-style-type: none">• Håndtering af fysiske, mentale og sociale svigt af børn og unge• Børns rettigheder
Laila Walther Direktør Foreningen Spiseforstyrrelser og Selvskade	<ul style="list-style-type: none">• Spiseforstyrrelser og selvskade hos børn, unge og voksne – samt deres pårørende

Navn:	Særlig viden om/indsigt i:
Per Frederiksen Psykolog Seniorskonsulent Red Barnet	<ul style="list-style-type: none"> Børne- og ungdomspsykologi - særligt udviklingspsykologi og psykologiske konsekvenser af krænkelse og overgreb
Per Hölmich Professor, Ortopædkirurg Hvidovre Hospital Indstillet af Dansk Idrætsmedicinsk Selskab	<ul style="list-style-type: none"> Forebyggelse af idrætsskader hos børn og unge Overbelastningsskader Sportsortopædi inklusive kirurgi Forebyggelse og monitorering af skader i forbindelse med sport og fysisk aktivitet
Sara Mygind Sports- og performancepsykolog Mind Studio Indstillet af Team Danmark	<ul style="list-style-type: none"> Mental sundhed i præstationsmiljøer Udvikling af sunde talent- og elitetræningsmiljøer Psykologiske interventioner for at fremme mental sundhed og performance

Referencegruppen er blevet faciliteret af advokat og partner Rikke Søgaard Berth, Horten, og journalist Marion Hannerup har bistået med rådgivning og stået for sammenskrivning af drøftelserne i referencegruppen.

Metode

Referencegruppens anbefalinger er blevet til efter i alt 12 møder, herunder møder med hhv. Balletskolens ledelse og personer fra Balletskolens Sundhedsteam.

Referencegruppen har desuden haft adgang til omfattende uddrag af de anonymiserede indberetninger, som Horten har modtaget fra nuværende og tidligere forældre, børn og ansatte på skolen samt omfattende uddrag af anonymiserede interviews med nuværende og tidligere forældre og børn samt ansatte på Balletskolen. Da referencegruppens anbefalinger skal rette sig mod de nuværende forhold på Balletskolen, har referencegruppen alene modtaget indberetninger og interviews, der vedrører forhold fra 2020 og frem.

Anbefalingerne er afgivet på baggrund af de samlede oplysninger, referencegruppen havde modtaget pr. 19. marts 2024, og referencegruppen har ikke forholdt sig til initiativer mv., Balletskolen måtte have igangsat efter da.

De problemstillinger, referencegruppen mødte under samtaler og læsning, blev i fællesskab inddelt i følgende syv temaer:

1. Organisation,
2. Prøve- og skolestruktur,
3. Undervisning og talentarbejde,
4. Kultur, børnesyn og sprog,
5. Krop, vægt, mad og skader,
6. Kollegiet og
7. Forældrenes rolle

Herefter fulgte en række møder, hvor gruppen – ud fra hvert medlems/hver organisations faglige ståsted – drøftede de enkelte temaer for at udarbejde en række anbefalinger til, hvad Balletskolen bør gøre for at sikre børnenes trivsel.

Referencegruppen har løbende drøftet opdraget for gruppens arbejde og har valgt at holde sig inden for forudsætningerne i opdraget og ikke forholde sig til en mere overordnet diskussion om, hvorvidt elitesport og et godt børneliv er forenelige.

Gruppen finder dog grundlæggende, at et elitesportsmiljø, som omfatter børn, er et risikomiljø, hvor der er grund til at være ekstra opmærksom på børnenes trivsel. Referencegruppen ser Balletskolen som omfattet af denne kategori. Det er atypisk i en dansk sammenhæng at have en sammenhængende institution, som det er tilfældet med Balletskolen og Læseskolen, der danner ramme om næsten hele barnets liv. Dette kan skabe en særlig sårbarhed for børn – både i dagligdagen og i forbindelse med ophør på skolen. Det betyder, at Balletskolen har et ekstra stort ansvar for at sikre det enkelte barns trivsel.

På basis af den indsamlede viden og drøftelserne i gruppen er referencegruppen nået frem til i alt 32 fælles anbefalinger fordelt på de syv temaer. Nedenfor fremgår først en oversigt over anbefalingerne fordelt på temaer, derefter en uddybning af hvert tema og de dertil knyttede anbefalinger.

Anbefalingerne retter sig mod alle børn og unge, der går på Balletskolen, men hovedvægten ligger på børnene i grundskolen (0.-9. klasse). Eleverne omtales derfor også samlet som børn, uagtet at aspiranterne (1.-3. HF) er unge voksne.

Afslutningsvist i dette dokument er vedlagt et bilag med henvisninger til, hvor Balletskolen kan finde inspiration til, hvordan der kan arbejdes med anbefalingerne.

Generelle bemærkninger vedrørende anbefalingerne

Der er mellem referencegruppens medlemmer enighed om de nedenstående anbefalinger.

Anbefalingerne tager afsæt i børnenes trivsel og indeholder tiltag, der efter referencegruppens faglige vurdering er nødvendige for at skabe et godt og trygt undervisningsmiljø på Balletskolen.

Det vil være op til Det Kongelige Teaters ledelse at finde balancen mellem på den ene side at sikre børnenes trivsel i hverdagen og på den anden side teatrets ønske om at drive en balletskole på højeste internationale niveau.

Det vil kræve betydelig ledelseskraft og -fokus at gennemføre anbefalingerne. Referencegruppen anbefaler derfor, at Det Kongelige Teater overvejer, om den nuværende organisering, herunder direktionsstrukturen, i tilstrækkelig grad understøtter dette.

Referencegruppen er opmærksom på, at Balletskolens ledelse siden 2022 har taget initiativer for at fremme børns trivsel på Balletskolen. De nedenstående anbefalinger skal læses i dette lys.

Afslutningsvist vil referencegruppen gerne takke de mange børn, unge, forældre og ansatte, som har delt deres erfaringer og oplevelser fra Balletskolen. Deres udsagn har udgjort et væsentligt grundlag for referencegruppens arbejde.

Afgivet af referencegruppen 28. maj 2024

"Balletbørn er ikke alene balletbørn. De er børn med nøjagtig de samme behov, som alle andre børn. Hvis ikke de får lov til at udvikle sig med alt, hvad det indebærer, kan det true deres trivsel, sådan som vi desværre har set det hos nogle af de børn, der er genstand for denne rapport."

Helle Tilburg Johnsen
Børns Vilkår

"Elitesport er særligt – og særligt hårdt. Ikke mindst for børn og unge. Vi kan ikke fjerne pres, krav og modgang, men vi kan sørge for, at atleterne trives mentalt, følges tæt og bliver klædt bedst muligt på til at håndtere alt det svære. Det ansvar skal Balletskolen kunne løfte bedre."

Sara Mygind
Indstillet af Team Danmark

"De bedste talentmiljøer for børn og unge har fokus på trivsel og udviklende fællesskaber, der giver så mange som muligt lyst til at fortsætte så længe som muligt. Børnene skal også have plads til at leve et børneliv fri for præstationspres og med tid til at prøve andre ting af. Det stiller krav til de voksne, der omgiver dem. Det er ikke nok at være ekspert på aktiviteten, man skal også have blik for individuelle behov."

Emil Peter Søhus
Danmarks Idrætsforbund

"Man kan ikke udlicitere trivsel og sige: "Det står skolen for", eller "det er forældrenes opgave". Arbejdet med børns trivsel er en helhedsorienteret indsats og altid de voksnes ansvar. Derfor skal alle voksne fagpersoner på Balletskolen inddrages og bidrage."

Per Frederiksen
Red Barnet

"Unge i miljøer med højt fokus på krop, vægt og udseende har en større risiko for at udvikle spiseforstyrrelser. Derfor har Det Kongelige Teater og særligt Balletskolen et udvidet ansvar for at forebygge spiseforstyrrelser og selvskade og handle hurtigt, hvis der er symptomer på mistrivsel."

Laila Walther
Foreningen Spiseforstyrrelser og Selvskade

"Børn og unge, der dyrker fysisk aktivitet på så højt niveau, skal lære at kende forskel på den normale "gode" træningssømhed og symptomer på en overbelastningsskade. De skal have nem adgang til tidlig behandling og have mulighed for fortsat at træne sammen med deres hold - på et tilpasset niveau."

Per Hölmich
Indstillet af Dansk Idrætsmedicinsk Selskab

OVERBLIK OVER REFERENCEGRUPPENS ANBEFALINGER

TEMA 1: ORGANISATION	Side: 9
ANBEFALING 1 Afstem Balletskolens og Det Kongelige Teaters vision, mission og mål	Side: 10
ANBEFALING 2 Gør trivsel til et fælles ansvar	Side: 11
ANBEFALING 3 Kend den skærpede underretningspligt	Side: 12
TEMA 2: PRØVE- OG SKOLESTRUKTUR	Side: 13
ANBEFALING 4 Afskaf indskolingen	Side: 14
ANBEFALING 5 Afskaf årsprøverne	Side: 15
ANBEFALING 6 Lav en Plan B med hvert barn og forældrene	Side: 16
TEMA 3: UNDERVISNING OG TALENTARBEJDE	Side: 17
ANBEFALING 7 Etablér en balletlæreruddannelse	Side: 18
ANBEFALING 8 Styrk samarbejdet i balletlærerkredsen	Side: 19
ANBEFALING 9 Giv balletlærerne mere tid til samarbejde med kolleger og forældre	Side: 19
ANBEFALING 10 Udarbejd en strategi for talentudvikling	Side: 19
ANBEFALING 11 Fordel roller ligeligt mellem børnene	Side: 20
ANBEFALING 12 Inddrag børnene i trivselsarbejdet	Side: 20

ANBEFALING 13	Side: 20
Sørg for fridage uden træning	
ANBEFALING 14	Side: 21
Giv fritid til andet end ballet	
ANBEFALING 15	Side: 21
Få aspiranterne ned i træningstid under opstart	
TEMA 4: KULTUR, BØRNESYN OG SPROG	Side: 22
ANBEFALING 16	Side: 23
Søg inspiration uden for ballettens verden	
ANBEFALING 17	Side: 24
Indfør regelmæssig supervision	
ANBEFALING 18	Side: 24
Skab en fælles referenceramme gennem skriftlighed	
ANBEFALING 19	Side: 24
Arbejd med en anerkendende sprogform	
TEMA 5: KROP, VÆGT, MAD OG SKADER	Side: 26
ANBEFALING 20	Side: 27
Opgradér Sundhedsteamet	
ANBEFALING 21	Side: 27
Tilskynd diversitet og lad børnene selv vælge træningstøj	
ANBEFALING 22	Side: 28
Afskaf faste vejninger af børnene	
ANBEFALING 23	Side: 28
Skab ro og fællesskab omkring spisning	
ANBEFALING 24	Side: 29
Lav faste procedurer for børn med skader eller overbelastning	
TEMA 6: KOLLEGIET	Side: 30
ANBEFALING 25	Side: 31
Nytænk kollegiet	
ANBEFALING 26	Side: 32
Vælg en anden fysisk placering af kollegiet	

ANBEFALING 27	Side: 32
Optag først børn på kollegiet fra 8. klasse	
ANBEFALING 28	Side: 32
Sørg for at børnene på kollegiet kommer hjem i weekenden	
ANBEFALING 29	Side: 32
Styrk sammenholdet mellem børnene på kollegiet	
TEMA 7: FORÆLDRENES ROLLE	Side: 34
ANBEFALING 30	Side: 34
Brug forældrene som en ressource	
ANBEFALING 31	Side: 35
Styrk kommunikationen om krop, vægt, mad, træning og skader	
ANBEFALING 32	Side: 35
Styrk kommunikationen om forældreansvar	

Hvad ser vi?

Organisatorisk placering

Organisatorisk er Balletskolen en del af Det Kongelige Teater.

Balletskolens kunstneriske leder indgår i chefgruppen og refererer til Balletmesteren, der er medlem af direktionen. Balletmesteren har ansvaret for – og sin daglige gang i – Kompagniet, hvor de voksne dansere hører til.

Mission, vision og mål

Balletskolens mission (fra 2019) er at:

- Udvikle balletdansere til højeste internationale niveau og med særlige kompetencer inden for Bournonville-traditionen
- Give skolens elever kompetencer til livet, i og uden for balletten
- Skabe excellente scenekunstopplevelser – både som skole og som en del af Den Kongelige Ballet.

Visionen (ligeledes fra 2019) er at:

- Alle aspiranter opnår ansættelse som professionelle dansere efter endt uddannelse
- Elever og ansatte oplever deres tid på Balletskolen som udbytterig – med fokus på kreativitet, trivsel, udvikling og elevinvolvering
- Være hele Danmarks balletskole via lokale talentmiljøer og gennem outreach aktiviteter for børn og unge
- Være centrum for viden om Bournonville-traditionen, talentudvikling af balletelever og uddannelse af balletlærere.

Det Kongelige Teaters formål er, jf. teatrets hjemmeside, formuleret som følgende:

”Det Kongelige Teater gør verden større for mennesker i hele Danmark gennem oplevelser med scenekunst og musik og har et særligt fokus på at nå flere børn og unge med kunsten.”

Vækststrategien

Det Kongelige Teaters bestyrelse vedtog i november 2018 Vækststrategien, der indebærer et mål om en betragtelig stigning i antallet af solgte billetter og antallet af forestillinger på et år.

Der har ikke været fokus på Vækststrategiens konsekvenser for børnene på balletskolen. Børnene bliver i flere sammenhænge omtalt som en ”ressource”, som Det Kongelige Teater kan trække på, når der er brug for børn på scenen.

Ansvar for trivsel

Det italesættes tydeligt af Balletskolen, at Læseskolen¹ har ansvaret for børnenes trivsel. Samtidig er det dog balletten – og ikke den boglige undervisning – der gør, at børnene går i skole netop dette sted.

Forældrene synes at have en uklar fornemmelse af, hvem de skal kontakte angående trivsel – Læseskolen, Mellemlrummet² eller balletlæreren.

Der er ikke en nedskrevet samlet fælles holdning til, hvordan man skaber god trivsel for børnene, uanset hvor de færdes på skolen.

Der er desuden udpræget mangel på viden om de pligter, der følger af reglerne i barnets lov om den skærpede underretningspligt, herunder at det er en personlig pligt, der ikke kan opfyldes gennem andre, herunder gennem underretning foretaget af Læseskolen.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Når Den Kongelige Ballets og de voksnes interesser kommer før børnenes, er det en indbygget konsekvens, at hensynet til børns trivsel kommer i anden række. Det betyder også, at Balletskolen bliver opfattet som et appendiks til Den Kongelige Ballet frem for en selvstændig skole, der eksisterer i egen ret, med børn, der er børn – og ikke ressourcer.

Det præger børnenes dagligdag, undervisning og talentudvikling, når de bliver set som ressourcer på en voksenarbejdsplads – fx ved, at der presses mange forestillinger ind i børnenes hverdag – på bekostning af leg, tid med familie og venner, søvn og andre behov.

Det medfører desuden en risiko for, at børnene ikke bliver set som selvstændige individer og dannet som hele mennesker, men udelukkende bliver set som balletdansere og en del af "tandhjulet". En manglende oplevelse af at have værdi som individ stiller barnet i en særligt sårbar situation, ikke mindst hvis barnet – uanset årsag – ophører med at gå på skolen.

Når trivsel er noget, som er defineret til at "bo" et bestemt sted, nemlig på Læseskolen, i stedet for at være en grundlæggende værdi, som alle arbejder efter, bliver ansvaret for trivsel let uklart, og børn risikerer at stå alene med det, hvis de mistrives.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 1

Afstem Balletskolens og Det Kongelige Teaters overordnede mål

En forudsætning for, at Balletskolen kan få succes med at skabe forbedringer af undervisningsmiljøet på skolen, er, at skolen får udstukket en klar retning fra Det Kongelige Teaters direktion. Kulturforandringer skal være forankret i den øverste ledelse, hvis de skal slå igennem i hele organisationen.

¹Den boglige skole, der er fysisk placeret på Det Kongelige Teater, men drives af N. Zahles Gymnasieskole. Kommissoriet for advokatundersøgelsen omfatter ikke Læseskolen.

²Pædagoger ansat på Det Kongelige Teater, som har ansvaret for børnene i "mellemlrummene" mellem balletundervisning og Læseskolen.

Det Kongelige Teaters øverste ledelse bør i samarbejde med Balletskolen formulere de overordnede mål for, hvilken slags balletdansere man ønsker at uddanne fra Balletskolen, og mål for, hvilken tilgang til talentudvikling skolen – og dermed Det Kongelige Teater – skal være kendt for.

Ambitionen om børnenes trivsel skal indgå i formuleringen af begge institutioners overordnede mål. Det vil understøtte, at Balletskolens mission om at "give skolens elever kompetencer til livet, i og uden for balletten", kan blive en realitet for børnene og de unge, og at målet om, at "elever og ansatte oplever deres tid på Balletskolen som udbytterig – med fokus på kreativitet, trivsel, udvikling og elevinvolvering" – kan virkeliggøres.

Et tydeligt pejlemærke fra Det Kongelige Teaters topledelse med en klar tilkendegivelse af, at børnenes trivsel skal prioriteres – også når det "koster" på andre konti – er fundamentet for, at Balletskolen kan lykkes med at formulere og efterleve nye tidssvarende standarder for talentudvikling og undervisning, der prioriterer trivsel. Balletskolens og Det Kongelige Teaters overordnede mål skal derfor være indbyrdes afstemte.

Nye mål bør omsættes til praktiske handlingsplaner, så balletlærere, øvrige medarbejdere med kontakt til børnene, forældre, børn og ledelse alle kender deres rolle og forstår, hvordan de hver især kan bidrage til de formulerede fælles mål og arbejde ud fra et fælles værdisæt og fælles børnesyn, der ikke findes i dag.

Det Kongelige Teater skal have en dialog med N. Zahles Gymnasieskole om, hvordan det sikres, at den nye tilgang afspejles på Læseskolen.

ANBEFALING 2

Gør trivsel til et fælles ansvar

Balletskolen har brug for et nyt mindset omkring børns trivsel, så ansvaret for trivsel bredes ud til alle omkring barnet. Arbejdet med trivsel kan ikke "udliciteres" til fx Læseskolen eller pædagogerne i Mellemrummet – eller være noget, der foregår i nogle minutter efter en ballettime. Ansvar for trivsel kan således ikke placeres ét sted, men skal følge børnene i Læseskolen, balletundervisningen, Mellemrummet, spisepauserne, på kollegiet, til forestillingerne på teateret og så videre.

Balletskolen skal tage ansvar for, at arbejdet med trivsel bliver en fælles opgave. Trivselsarbejdet skal være en integreret del af undervisningen og være et ansvar, som alle voksne, der har med børnene at gøre, påtager sig.

Set ud fra børnenes og forældrenes synsvinkel er Balletskolen og Læseskolen et samlet hele, men det er Balletskolen, der er grunden til, at børnene går der. Balletskolen bør derfor have et entydigt ledelsesansvar for at definere standarden for et trygt og godt undervisningsmiljø, uanset hvor børnene befinder sig i løbet af dagen. Det samme gælder, når børnene deltager i forestillinger om aftenen.

ANBEFALING 3

Kend den skærpede underretningspligt

Alle medarbejdere, der har med børn og unge under 18 år at gøre, skal kende den skærpede underretningspligt, jf. barnets lov. Det omfatter kendskab til det individuelle ansvar for at lave en underretning, hvis der er bekymring for et barns trivsel. Dette ansvar er personligt og kan ikke overlades til andre, herunder Læseskolen.

Eksisterende og nye medarbejdere på Balletskolen skal trænes i rækkevidden af underretningspligten.

Der skal derudover være en tydelig procedure for Balletskolens medarbejders indberetning og håndtering af mistvivl, fx hvis der er bekymring for spiseforstyrrelse, selvskade eller fysisk eller psykisk vold.

Hvad ser vi?

Årsprøverne

Angst, nervøsitet og stress er en faktor hos børn på Balletskolen. Anspændtheden vokser i løbet af året og kulminerer de sidste måneder op mod årsprøven, der reelt fungerer som en stopprøve. Alle elever fra 2.-7. og i 9. klasse samt 1.-3. HF forbereder sig hvert år i denne periode mentalt og fysisk på den eksamen, der afgør, om de får lov til at fortsætte på Balletskolen i det kommende år, eller om de skal starte et nyt børne-/ungeliv et helt andet sted.

Selvom Balletskolen oplyser børn og forældre om, at afgørelsen af, om et barn kan fortsætte på skolen, træffes ud fra en helhedsvurdering af årsprøven og hele året, synes børn og lærere at opleve, at selve årsprøven er det afgørende. Så særligt i månederne op mod årsprøven er stemningen på Balletskolen præget af intens nervøsitet. Det gælder også i undervisningen.

Samtidigt hersker der blandt balletlærere, forældre og børn en udtalt usikkerhed om, hvad der skal til for at bestå, og hvem der reelt afgør, om et barn kan fortsætte på Balletskolen. Usikkerheden om magthierarkiet – altså hvem der kan påvirke, hhv. træffer afgørelsen – samt de uklare kriterier for, om barnet kan fortsætte, forplanter sig til hele skolen.

Forældre forsøger at finde ud af, hvad de kan gøre for at hjælpe deres barn gennem nåleøjet og skubber på for at få svar under de løbende evalueringer. Det betyder, at balletlærerne kommer under pres. For en del balletlærere er det en yderligere stressfaktor, at de føler sig målt på, hvordan deres elever klarer sig til årsprøven, og de oplever samtidigt et tidsmæssigt pres for at nå at lære børnene det, de skal kunne til eksamen. Den anspændte stemning påvirker lærerne og kan dermed forringe undervisningsmiljøet. Børnene er i forvejen fokuserede på deres egen præstation og kan have bekymringer for, om de får lov til at fortsætte på skolen.

Ophør på Balletskolen

Når afgørelsen om, at et barn ikke kan fortsætte på Balletskolen, er truffet, er der ingen fastlagt procedure for, hvordan man bedst hjælper det enkelte barn videre i livet. Det samme gælder, hvis et barn frivilligt forlader skolen.

Der bliver heller ikke undervejs i skoleforløbet – før i slutningen af 8. klasse – arbejdet rutinemæssigt med en Plan B, så de børn, der skal forlade skolen, er forberedte på fremtiden.

De fysiske rammer

Vi ser en skole, hvor børn og et børneliv skal passe ind i en voksenarbejdsplads. Det gælder i særlig grad efter overgangen til 3. klasse. De voksne balletdansere har førstret til det begrænsede antal dansesale, hvilket kan betyde u hensigtsmæssigt lange dage for børnene – især i perioder med sene forestillinger og efterfølgende (frivillig) morgentræning. Det kan gå ud over børnenes mulighed for at få nok søvn.

Samlet set indebærer det, at der er meget lidt tid til andet end skole og træning og meget lidt plads til at lege, både inde og ude. Der er ikke en legeplads i jordniveau, men en mindre, indhegnet tagterrasse med meget lidt mulighed for at boltre sig. Børnene bruger stort set al deres vågne tid på Balletskolen, og de fysiske rammer er utilstrækkelige til, at de kan udfolde sig ordentligt indendørs og udendørs – socialt og psykologisk.

Der kan være flere dage i træk, hvor børn ikke kommer ud og får frisk luft.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Det store pres op mod årsprøverne skaber utryghed og tager fokus fra indlæring, hvilket kan skabe splid balletlærerne og børn/forældre imellem, hvilket igen påvirker børnenes trivsel negativt og skaber utryghed i deres hverdag.

Det er en stor stressfaktor for det enkelte barn, at der lurer en nærmest konstant trussel om ikke at kunne fortsætte på Balletskolen og blive rykket op med rode ved skoleårets afslutning. Og selvom man ikke selv bliver valgt fra, risikerer man hvert år at miste nogle af sine nærmeste venner.

Både det at være i konstant konkurrence med andre og sig selv og usikkerheden om magthierarkiet kan ramme børnene på deres trivsel.

Balletskolen er et meget lukket miljø, og børnene har få muligheder for aktiviteter uden for skolen, hvilket giver dem meget begrænsede muligheder for at skabe relationer andre steder. Balletskolen er derfor ofte hele omdrejningspunktet for børnenes verden.

Børns fysiske og psykiske velvære er desuden betinget af, at der er god tid til at pjatte, spise og sove og plads til at lege. Den nuværende skolestruktur og de fysiske rammer indebærer derfor endnu en risikofaktor for børnenes trivsel.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 4 **Afskaf indskolingen**

Der er ikke fagligt belæg for, at det giver flere og bedre voksendansere, at man starter sin danseuddannelse allerede i 0. klasse.

Typisk går børn, der træner på højt niveau, til træning, uden at dette er bundet op på hele deres skoleliv også. De går til træning et sted og i skole et andet. Et alternativ til - allerede i de tidlige år - at blive en del af et relativt lukket miljø kan være, at de mindste børn går til ballet på Det Kongelige Teater et par gange om ugen, men derudover går i det almindelige skolesystem, dvs. at Læseskolen afskaffes for de mindste børn.

På den måde får børnene afprøvet deres lyst til at danse og oplever nogle flere år uden for et risikomiljø, hvor de kan have et socialt liv med legekammerater uden for balletverdenen.

Så kan den egentlige Balletskole (og Læseskole) begynde efter indskoling, dvs. fra 4. klasse - på basis af en optagelsesprøve. Det vil også kunne frigøre flere kræfter til de vigtige talentudviklingsår.

Som det er i dag med kombinationen af Læseskolen og Balletskolen i samme bygning, har man desuden ikke mulighed for at prioritere et børnevenligt miljø med eksempelvis faciliteter til indendørs og udendørs leg.

Man har heller ikke mulighed for at lægge et skema, der tilgodeser de yngste børns behov for nok fritid til at have en almindelig hverdag sammen med andre børn, der ikke nødvendigvis har samme interesse som en selv. Noget som er med til at definere et godt børneliv.

Gevinsten ved den nuværende model ser derfor ikke ud til at stå mål med risikoen for negative konsekvenser for børnenes trivsel.

Hvis man vælger at afskaffe indskoling, skal Balletskolen være bevidst om, at de børn, man optager, får et skoleskift. Det kræver særlig opmærksomhed på, at børnene trives og føler sig set og inkluderet i et fællesskab.

ANBEFALING 5

Afskaf årsprøverne

Læringsmiljøer kræver tryghed. Årsprøverne, der hvert år kan føre til, at man bliver sorteret fra, skaber pres og usikkerhed - og øger risikoen for dårlig trivsel hos børnene. Samtidigt er der ikke fagligt belæg for, at man kan forudsige et børnetalents fremtidige potentiale før puberteten. Børn udvikler sig forskelligt og i forskellige tempi - både fysisk og mentalt. Jo yngre en atlet er, desto mere usikker er vurderingen af, hvordan atleten vil præstere som voksen. Det er vanskeligt at forudse, hvem der pludseligt tager et stort spring fremad, hvornår springet indtræffer, og hvem der vil stagnere i deres udvikling. Derfor har Balletskolen i dag ingen sikkerhed for, at den frasorterer eller beholder de børn, der kan blive de dygtigste dansere.

Ophøret af de årlige "stopprøver" vil bidrage til et tryggere undervisningsmiljø, hvilket igen vil bidrage til at bevare danseglæden hos børnene. Det er med til at sikre, at de børn, hvis talent først viser sig sent, ikke falder fra. Danseglæden bevares lettest, hvis børnene er ubekymrede, og når børnene ikke er i løbende konkurrence med hinanden.

Årsprøverne bidrager i dag formentlig til at træne børnene i at kunne præstere under pres. Denne træning vil fortsat kunne ske fx gennem børnenes deltagelse i forestillinger, hvor de skal optræde foran et publikum.

Vi anbefaler, at børn, der ønsker at starte på Balletskolen fra 4. klasse, optages via en prøve. Til optagelsesprøven vurderes børnene af en ekstern jury - gerne kombineret med fagpersoner fra Balletskolen. Vurderingen skal omfatte hele barnets potentiale på det pågældende tidspunkt - herunder barnets fysiske, mentale og sociale kapacitet. Også forældrenes indstilling kan indgå i den samlede bedømmelse.

Når først barnet er kommet ind på Balletskolen, bør barnet som udgangspunkt kunne fortsætte der i resten af grundskolen, dvs. til og med 9. klasse.

Det er Balletskolens ansvar, ved hjælp af et veluddannet lærerkorps og et proaktivt Sundhedsteam, at vurdere og beslutte, om et barn undtagelsesvist skal forlade skolen, fordi barnet udviser tegn på fysisk, mental eller social mistrivsel. Det skal altid være skolens ambition, at barnets forældre forstår – og bakker op om – beslutningen.

ANBEFALING 6

Lav en Plan B med hvert barn og forældrene

Alle børn og deres forældre bør fra mellemtrinnet og frem løbende engageres i at udarbejde en individuel Plan B, så de er forberedt på, hvad der skal ske, hvis de en dag har brug for at vælge en anden vej.

Det er derfor afgørende, at Plan B opleves som noget naturligt, som alle børn på Balletskolen laver.

Der bør tages individuelle hensyn til de børn, der ikke kan fortsætte på Balletskolen, uanset om det er skolens eller deres eget valg. Det enkelte barn skal tages med på råd, så barnet føler et medejerskab for sin fremtid.

Nogle børn har svært ved at trives i tiden efter, at de har fået at vide, at de ikke kan blive på skolen. Andre børn vil måske helst sige farvel med det samme. Andre igen vil gerne blive i Læseskolen, men ikke danse med længere – og nogle vil måske gerne fortsætte med begge dele helt til slutningen af skoleåret.

Det er godt for børns trivsel på den lange bane at gøre meget ud af at skabe en god overgang, både på vej ind på – men særligt på vej ud af Balletskolen. Barnet skal opleve at have været mere end en potentiel balletressource og skal føle sig som en person, der har betydet noget i et fællesskab.

Hvad ser vi?

Balletlærerne mangler et fælles fagligt fundament for, hvordan man underviser, behandler og talentudvikler børn. Det skyldes dels manglende pædagogisk uddannelse og dels manglende arbejdsbeskrivelser for balletlærerne.

Miljøet og undervisningsformen bygger i et vist omfang på overleveret viden frem for på den professionalisme, der må forventes på en balletskole, som ønsker at uddanne dansere i verdensklasse.

Der er et behov for, at alle lærere har et tidssvarende syn på børn og har en opdateret indsigt i de nyeste træningsmetoder, forebyggelse af skader, motiverende coaching – samt et pædagogisk fundament.

Trods ledelsens forsøg på at skabe rum til at arbejde mere med trivsel efterlyser flere lærere, at der bliver udvekslet mere erfaring og viden mellem de forskellige faggrupper på skolen, der har med børnene at gøre – eksempelvis mellem pædagoger og balletlærere.

Vi ser en skole, hvor der mangler et holistisk syn på talentudvikling. Arbejdet med talent bør række ud over selve undervisningen og fx også omhandle, hvordan skolen optager elever, siger farvel til elever, hvordan man driver kollegiet, hvor mange forestillinger børn skal være med i osv.

Balletskolen mangler en samlet strategi for talentudvikling, udarbejdet af de forskellige fagligheder, der har indsigt i undervisning og træning af børn inden for eliteidræt og dans. Arbejdet med talentudvikling har derfor ad hoc-karakter, og de erfaringer, der bliver gjort undervejs, bliver ikke systematisk delt imellem de faggrupper, der har den daglige kontakt med børnene.

Den nuværende tilrettelæggelse af talentarbejdet medfører tætpakkede skemaer, der synes styret af en grundfortælling om, at "hvert minut tæller". Det betyder blandt andet, at tid brugt til spisning, trivelsstakke eller aktiviteter uden for Balletskolen ses som tid, der "tages fra" ballettræning og forringer talentudviklingen.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Det skaber utryghed og usikkerhed hos børn, når rammerne om børnene er uden klart formulerede pædagogiske standarder.

Utilstrækkelig pædagogisk og psykologisk indsigt samt manglende fælles retningslinjer er med til at fastholde et forældet børnesyn.

Uden fælles standarder bliver det op til den enkelte balletlærers pædagogiske evner at skabe god undervisning og trivsel i ballettimerne. Konsekvensen er, at man ikke altid arbejder efter

nutidige anbefalinger fra eksperter inden for eliteidræt og dans.

Der mangler fx en faglig forståelse for, hvor meget den samlede træning – inklusive optræden i forestillinger – maksimalt bør fylde på de forskellige alderstrin. Og der accepteres stiltiende forældede undervisningsmetoder, herunder en unødigt hård tone, der risikerer at føre til mistrivsel.

I mangel af en talentstrategi for børn står børnene ringe beskyttet, når de indgår på en voksenarbejdsplads, der har fokus på performance, produktivitet og salg.

Den sparsomme fritid har derudover den konsekvens, at børnene har meget lidt mulighed for at have andre sociale netværk, hvilket ellers ville bidrage til at øge deres robusthed. Samlet set indebærer det, at Balletskolen risikerer at miste talenter, der med en anden og mere moderne tilgang til undervisning kunne have udviklet sig til dygtige dansere.

Når der ikke er klare faglige og pædagogiske retningslinjer fra ledelsen, og balletlærerne mangler relevant uddannelse, risikerer Balletskolen, at børnene ikke får tilstrækkelig hjælp til at håndtere de udfordringer, de møder i deres hverdag. Børnene risikerer at gå alene med deres tanker, med fare for at det rammer deres selvværd og selvtillid. Der er også risiko for, at mistrivsel ikke opdages, fordi den nødvendige faglighed ikke er til stede.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 7

Etablér en balletlæreruddannelse

Der er brug for, at alle balletlærere får en uddannelse, der giver et fagligt grundlag inden for de arbejdsfelter, der er relevante for at sikre børnenes læring og trivsel – herunder underretningspligt, tidssvarende børnesyn, moderne elitesportspædagogik, anerkendende pædagogik og sprogbrug, mental sundhed samt tegn på mistrivsel (selvskade, spiseforstyrrelser, mobning, vold mv.). Det skal ske under hensyntagen til, at der er tale om et talentudviklingsmiljø med de specielle karakteristika og udfordringer, det indebærer.

Der vil være en overgangsperiode, indtil også alle nuværende balletlærere har fået uddannelsen; den periode bør være så kort som mulig.

Der skal herudover laves en plan for, hvilken relevant efteruddannelse balletlærerne skal have, så deres faglighed, ud over ballet, løbende bliver vedligeholdt og udviklet. Det bidrager til at sikre, at alle får og fastholder et fælles sprog og en fælles tilgang til undervisning af børn og kan bidrage til løbende at udvikle undervisningen.

Her kan man fx skele til andre træneruddannelser, som uddanner trænere fra forskellige sportsgrene sammen, så de kan krydsinspirere hinanden. Det vil give balletlærerne et bredere netværk at hente gode råd fra.

ANBEFALING 8

Styrk samarbejdet i balletlærerkredsen

Nogle balletlærere oplever utryghed i samarbejdet i lærerkredsen, herunder i forbindelse med balletlærermøderne. De nævner, at de ofte savner en nedskrevet dagsorden, og at de ikke altid tør sige deres mening, fordi tonen kan være hård. Det dårlige miljø blandt balletlærerne risikerer at smitte af på børnene.

Ledelsen bør derfor overveje mødestrukturen, deltagerkredsen og indholdet. Alle faggrupper, der har med børnene at gøre, bør samles med mellemrum, så man kan krydsinspirere på tværs af fag og få et holistisk billede af, hvordan det går med det enkelte barn, og hvad hver især kan gøre for at bidrage til barnets udvikling.

Man bør desuden med mellemrum sætte tid af til at diskutere nogle mere principielle spørgsmål eller dilemmaer på møderne. Det giver træning i en mere åben drøftelse, hvor der er plads til tvivl, positiv meningsudveksling, og hvor der ikke nødvendigvis findes et rigtigt svar.

ANBEFALING 9

Giv balletlærerne mere tid til samarbejde med kolleger og forældre

Balletlærerne opleves som vigtige personer i børnenes liv. De bør derfor have bedre mulighed for at bidrage til det tværfaglige samarbejde omkring børns trivsel - herunder særligt tid til den løbende dialog med forældre og også tid til at deltage i flere eller alle forældremøder.

Arbejdet med børnenes trivsel skal være en naturlig og integreret del af balletundervisningen og ikke noget, der skal konkurrere med undervisningstiden. Det må i forbindelse med arbejdet med anbefalingerne vurderes, om de tidsmæssige rammer for balletlærernes ansættelse er hensigtsmæssige.

ANBEFALING 10

Udarbejd en strategi for talentudvikling

Arbejdet med en strategi for talentudvikling skal sikre, at der er en samlet tydelig og afstemt plan for den langsigtede udvikling af balletdanserne og samtidigt tjene som beskyttelse af børnene. Udviklingen af strategien skal ske i tæt samarbejde med Den Kongelige Ballet, så skolens mål flugter med Den Kongelige Ballets ambitioner for, hvad en balletdanser skal kunne præstere.

Arbejdet med en talentstrategi skal tilrettelægges, så Balletskolens medarbejdere er med i drøftelsen af emnerne, fx skolens børnesyn, skolens syn på pædagogik, skolens holdning til træningsmængder ved forskellige alderstrin og skolens uddannelseskrav til balletlærerne.

Når mål og metoder har været genstand for fælles drøftelser og er formuleret på skrift, bliver de lettere fælleseje. Det vil gøre det nemmere for ledelse og medarbejdere at bruge strategien til at navigere efter et fælles værdisæt og forventningsafstemme i hverdagen - til gavn for samarbejdet og børnenes trivsel.

Med talentstrategien i hånden vil Balletskolen i forbindelse med fremtidige ansættelser af balletlærere og andre medarbejdere let kunne tydeliggøre det tidssvarende børn- og ungesyn, der forventes i arbejdet med børnene.

ANBEFALING 11

Fordel roller ligeligt mellem børnene

Når et barn er optaget på Balletskolen, er barnet blevet vurderet til at være god nok til det, der skal ske på skolen. Børnene skal derfor behandles som ligeværdige og have samme muligheder for at dygtiggøre sig.

At optræde på en scene er med til at udvikle børnene på en lang række parametre. De får mærket den specielle stemning og holdånd, der er op til en forestilling, og de opnår erfaring i at samarbejde med andre, herunder forskellige faggrupper. Derfor skal det tilstræbes, at børnene deltager i lige mange roller og forestillinger over et år.

Det er eftertragtet hos børnene (og hos deres forældre) at få en rolle og få mulighed for at optræde foran et publikum. At lave en ligelig fordeling vil derfor også være med til at undgå ufrugtbar rivalisering mellem børn og mellem forældre. Det vil også understøtte, at børn på den ene side ikke bliver overbelastede på grund af for mange forestillinger og på den anden side ikke føler sig uden for fællesskabet, fordi de er med i få forestillinger.

Hvis nogle børn bliver udvalgt meget oftere end andre ud fra en vurdering af, at de er dygtigere, bliver det let en selvopfyldende profeti, at de udvikler sig til at blive de bedste dansere og performere, da de også får mere træning i dette.

Balletskolen skal have og tage ansvaret for, hvilke børn der deltager i hvilke forestillinger.

ANBEFALING 12

Inddrag børnene i trivselsarbejdet

Børns stemmer skal høres og inddrages – både igennem trivselsmålinger og samtaler, dels for at styrke børnenes fællesskabsfølelse og selvstændiggørelse, men også for at få nye idéer på banen, der kan føre til en fortsat forbedring af børnenes trivsel og dermed deres udvikling som dansere.

Uklare retningslinjer, utrygheden om hvor længe man kan få lov til at blive på skolen kombineret med den vedvarende konkurrence med sig selv og med andre børn skaber en usund individualisme, der understøtter en tendens til at være sig selv nærmest.

Det er værd at undersøge, om den viden, skolen i dag indsamler om børnenes trivsel og opfattelse af Balletskolen, er dækkende – eller om man, med afsæt i en forståelse af børns sprog og verdensopfattelse, kan stille mere relevante spørgsmål til børnene via trivselsmålinger og samtaler. Det vil give skolen data, der afspejler børnenes reelle trivsel og dermed et egnet udgangspunkt at handle ud fra.

ANBEFALING 13

Sørg for fridage uden træning

Det optimale for atletbørn på 13-15 år er to sammenhængende fridage for at restituere, både fysisk og mentalt, og at have mulighed for at opnå den nødvendige træningsmængde de øvrige fem dage om ugen.

For aldersgruppen 16-18 år er det også tilrådeligt at have to ugentlige – gerne sammenhængende – fridage. Også for denne gruppe er der behov for, at voksne fastsætter rammerne og dermed sikrer både den fysiske og mentale trivsel.

ANBEFALING 14

Giv fritid til andet end ballet

Balletskolen bør i skemalægningen til og med mellemtrinnet tage højde for, at børnene skal have tid til at lave andet end ballet. Det behøver ikke at være anden sport.

Man ved, at det skaber øget psykisk robusthed at have venner fra forskellige miljøer. Den ballast er vigtig, når man skal kunne performe individuelt i et konkurrencepræget miljø.

I øvrigt peger forskningen på, at de bedste eliteidrætsfolk inden for en række sportsgrene har dyrket flere typer sport i deres børneår, inden de er landet på deres endelige valg af sportsgren. Eliteidrætsudøvere er typisk også startet senere end gennemsnittet med at dyrke den sport, de dyrker på eliteniveau som voksne.

ANBEFALING 15

Få aspiranterne ned i træningstid under opstart

Der skal tages hensyn til den naturlige sårbarhed, der er hos børn og unge i forbindelse med transitioner.

Når aspiranterne starter på HF og dermed lander på en ny skole og i en ny verden, skal der i de første 3-6 måneder være plads til, at de kan have fokus på ungdomslivet og danne relationer til deres nye klassekammerater. Det bør der tages hensyn til, når man skemalægger og skal kombinere aspiranternes HF-studie med Balletskolens skema.

Et stærkt velfungerende skole- og ungdomsliv ved siden af dansen vil gøre aspiranterne mere modstandsdygtige over for den konkurrenceprægede hverdag, de agerer i.

I en nutidig strategi for talentudvikling bør der være plads til et ungdomsliv med lidt fritid ved siden af den nødvendige træning. Det vil være fuldt foreneligt med ambitionen om samtidigt at præstere på topniveau.

Hvad ser vi?

Balletskolen er præget af ildsjæle med en stærk passion for skolen, der ofte er en væsentlig del af deres identitet. Mange har arbejdet som balletlærer i mange år. Det er et relativt lukket miljø, hvor alle kender alle, og hvor den primære inspiration udefra kommer fra andre balletskoler.

Balletlærerne er typisk tidligere elever på skolen. Nogle viderefører – måske ubevidst – den kultur, de selv oplevede som elever, og benytter sig i et vist omfang af de metoder, de selv er blevet undervist ud fra, selvom det ikke nødvendigvis harmonerer med et tidssvarende børnesyn; herunder i forhold til hvordan man bedst sikrer børns trivsel. Det er svært at udfordre ”plejer”.

Tavshedskultur

Der er ikke klare fælles retningslinjer for, hvordan man som balletlærer skal udføre sit arbejde, og hvordan man kommunikerer med børnene og hinanden. Sammen med et meget kompetitivt miljø giver det grobund for en individualistisk kultur med fokus på kritik frem for ros.

En uklar eller manglende retning fra ledelsen om mål, kultur og børns rolle på teatret kombineret med en stiltiende accept af negativ feedback har slået tonen an til en tavshedskultur, hvor mange er utrygge ved at sige deres ærlige mening; balletlærere af frygt for hvad det kan betyde for deres arbejdsvilkår, børnene af frygt for hvad det kan have af konsekvenser for deres fremtid på skolen, og forældre af frygt for at skade deres barns muligheder på Balletskolen. Det har resulteret i en kultur med både skjulte og manglende dagsordener.

Der er ikke en kommunikationspolitik, der fastlægger hvad børn, forældre og lærere skal vide, hvornår de skal vide det, fra hvem de skal høre det - og i hvilken tone og form kommunikationen skal foregå. Fx i forbindelse med utilfredshed eller klager.

Sproget spejler kulturen

Sproget og kommunikationen på Balletskolen afspejler kulturen. Manglende pædagogisk uddannelse og dermed manglende forståelse af, hvad der giver god trivsel og virker motive-rende hos børn, betyder, at sproget i balletundervisningen kan være præget af en forældet tilgang til børn, krop, kultur mv.

Ifølge en række af de indberetninger, referencegruppen har fået indsigt i, benyttes til tider pædagogiske værktøjer, der inkluderer at nedgøre og udskamme børnene foran andre samt at ignorere dem frem for at rose og opmuntre.

Mere mundtlig end skriftlig

Der er ikke en tradition for skriftlighed på skolen. Der er fx ikke systematisk registrering af relevante fakta, som man kan bruge som baggrund for diskussioner og til at tage beslutninger ud fra, og heller ikke systematisk skriftlighed om de metoder, man ønsker at arbejde efter.

Det gælder lige fra en manglende arbejdsbeskrivelse for balletlærerne og et manglende overblik over, hvorfor børn forlader Balletskolen, herunder når de gør det af eget ønske - til manglende statistik over antallet, karakter og varighed af skader samt omfang af mistrivsel. Det gør det vanskeligt at få et datamæssigt stærkt grundlag til fx at kunne overvåge udviklingen over tid, måle hvilke tiltag der virker/ikke virker, og gribe ind, når udviklingen går den forkerte vej.

Silo-tænkning

Der mangler mellem de voksne en tradition for at samarbejde på tværs af faggrupper og drøfte pædagogiske eller andre dilemmaer i et tillidsfuldt forum, hvor man i fællesskab tager problemer op og drøfter forskellige løsningsmuligheder.

Flere balletlærere efterlyser, at der er tid til at udveksle mere erfaring og viden mellem de forskellige faggrupper på skolen, der har med børnene at gøre - eksempelvis mellem pædagoger og balletlærere.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Et læringsmiljø præget af uklare rammer og uhensigtsmæssig pædagogik skaber utryghed og betyder, at børn udøver selvcensur og fristes til at holde vigtig information tilbage over for balletlærerne. Dermed risikeres, at børnene ikke får den rette hjælp, når de har brug for den.

Tavshedskulturen betyder, at det nødvendige opgør med eksempelvis gammeldags pædagogiske metoder eller en dårlig tone ikke bliver taget. Når uhensigtsmæssige undervisningsmetoder ikke standses, har børnene en øget risiko for at blive udsat for psykisk vold i form af offentlig nedgørelse, udskamning mv. Det kan ødelægge deres hverdag og kan give dem varige psykiske mén.

Uklare forventninger og upræcis ansvarsfordeling kombineret med manglende pædagogisk-psykologisk forståelse skaber rum for en kultur, der tillader uvaner, uacceptabel adfærd og derigennem en øget risiko for mistrivsel hos børn. Dette er særligt udfordrende, da børnene i forvejen befinder sig i et risikomiljø.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 16

Søg inspiration uden for ballettens verden

Balletskolen ser sig selv mest som en skole, hvor børnene lærer en specialiseret kunstart - ikke en sport. Det ligger i skolens kultur at lukke sig om sig selv og primært hente inspiration fra andre balletskoler.

Der er meget læring og sparring at få ved at kigge bredere ud til andre talentudviklingsmiljøer - fx i sporten og kulturlivet. Det gælder også for børnene, der kan have god gavn af at orientere sig mere udadtil.

Balletskolen kan med fordel hente inspiration, både nationalt og internationalt, hos sportsklubber og skoler, som er kendte for at være dygtige til at koble god trivsel hos børn og unge med at skabe sportsudøvere på højeste internationale niveau. Her kan man blandt andet hente gode idéer til, hvordan man kan arbejde med børns inddragelse og medbestemmelse.

Balletskolen bør herudover søge samarbejde med organisationer, der har faglig viden om de særlige udfordringer, der opleves hos børnene på Balletskolen, såsom sportsskader, spiseforstyrrelser, dårlig trivsel osv. Det kan fx formaliseres ved at etablere et Advisory Board for Balletskolen, hvor Balletskolens ledelse kan trække på et fagligt netværk og få inspiration udefra.

ANBEFALING 17

Indfør regelmæssig supervision

Balletlærerne står meget alene med det store ansvar, det er at undervise børn i et risikomiljø. Der har ikke været tradition for og dermed åbenhed over for andre faggruppers viden, når det drejer sig om balletundervisning.

Balletlærerne bør – sammen med fx pædagogerne på Balletskolen og forstanderparret på kollegiet – få regelmæssig faglig supervision, så de har mulighed for at få konstruktiv og tværfaglig feedback, der kan bidrage til samarbejde og videre (tvær)faglig udvikling.

Mere inddragelse og samarbejde på tværs af faggrupper skal understøtte et miljø, hvor fællesskab, psykologisk tryghed og anerkendende feedback er i centrum.

ANBEFALING 18

Skab en fælles referenceramme gennem skriftlighed

Den manglende tradition for skriftlighed – herunder målbeskrivelser på de enkelte klassetrin – er med til at gøre det svært for balletlærerne at vide, hvilke faglige og pædagogiske forventninger der er til dem, og hvad de bliver målt på både i forhold til faglig standard og børnenes trivsel. Den usikkerhed risikerer at smitte af på børnene.

Det vil være en fordel, hvis der er opdaterede og relevante retningslinjer tilgængelige på skrift for emner som aldersrelateret træningsbehov, rollefordeling, kommunikation, håndtering af skader og forældreklager for blot at nævne nogle eksempler. Når retningslinjer er formuleret på skrift, er de lettere at tage afsæt i, dele og følge op på.

Der bør desuden formuleres et fælles børnesyn og mobbesyn med inddragelse af balletlærere, pædagoger, børn og forældre.

ANBEFALING 19

Arbejd med en anerkendende sprogform

Kulturen – herunder det børnesyn, der eksisterer på Balletskolen – afspejles i sproget. Sprog skaber virkelighed, og ordvalg kan have en afgørende effekt i forhold til at skabe et miljø, hvor børn trives. Det gælder særligt, da børnene, som følger af et vedvarende stort fysisk og psy-

kisk pres, er i et risikomiljø. Anerkendelse og opmuntring er stærke pædagogiske værktøjer, som balletlærerne skal uddannes i at bruge bevidst og systematisk, og som det er hensigtsmæssigt at lave en politik for.

Sproget på Balletskolen har en tendens til at være fokuseret på det negative. Balletkulturen har traditionelt et fokus på, hvad der er forkert, og derfor påtales de fejl, barnet laver, ofte i stedet for at fejre sejrene og lægge vægt på de ting, barnet kan gøre for at blive bedre – samt rose og spørge ind til, hvordan forbedringer er opnået.

Nedsættende ord og offentlig udskamning er psykisk vold mod børn. Der er desuden forskningsmæssigt belæg for, at en anerkendende tilgang med konstruktive tilbagemeldinger fremmer børns trivsel, udvikling og sportslige niveau – også på den lange bane.

Ud over uddannelse af balletlærerne, som blandt andet skal lære, hvordan man underviser gennem positiv forstærkning, anbefaler vi, at hele skolens kommunikation gentænkes i et nyt lys, der blandt andet beskriver, hvordan man taler med og om børnene og hinanden på en måde, der støtter udvikling og trivsel.

Det gælder også, hvordan man omtaler skolens syn på sig selv som værende et elitemiljø. Vi anbefaler, at skolen omtaler sit miljø for børn under tretten år som et børnemiljø. Fra tretten til atten år som et talentudviklingsmiljø – og de voksne professionelle dansere som et elitemiljø. Det vil skærpe bevidstheden om, hvordan man bedst arbejder med de tre forskellige målgrupper og undgår at behandle børn som små voksne.

Hvad ser vi?

Et Sundhedsteam er tilknyttet Balletskolen. Sundhedsteamet består af en fysioterapeut, en lægefaglig konsulent, en diætist, en mental coach, en pilatestræner og en klinisk psykolog. Nogle er deltidsansat på Det Kongelige Teater, andre er tilknyttet på konsulentbasis.

Tiden tillader i det væsentligste kun, at Sundhedsteamet har med børnene at gøre på ad hoc-basis, og arbejdet synes ikke at tage afsæt i en systematisk tilgang ud fra fælles retningslinjer for vurderingen af det enkelte barns samlede sundhed og trivsel.

Krop, vægt, mad

På Balletskolen er der et særligt udtalt fokus på krop, vægt og mad. Børnene bliver målt og vejjet to gange årligt, og der synes at være en opfattelse af, at der er bestemte krav til den ideelle højde og vægt for en balletdanser.

Der er meget få pauser i børnenes hverdag og meget kort tid til at få indtaget den rigtige mad, der indeholder de nødvendige kalorier, når man træner meget. Der er heller ikke den nødvendige ro omkring spisningen. Mellemmåltider/snacks indtages ofte på vej mellem Balletskolen og Læseskolen, og børn fra 3. klasse spiser frokost i Det Kongelige Teaters voksenkantine, hvor der ikke tages særlige hensyn til børn.

Der synes ikke at være en samlet monitorering af, om børnene får spist.

Der er desuden mange misforståelser omkring spisning og mad. Skole, forældre og børn har ikke samme viden og arbejder ikke i tilstrækkelig grad sammen om at skabe rammer, der sikrer, at børnene får nok mad, den rigtige mad, tid til at indtage den og en hyggelig atmosfære omkring spisningen.

Diætisten har 7½ time ugentligt, der skal dække både Balletskolens ca. 130 børn og Kompagniets 80 voksne dansere.

På skolen tales der om en accept af kropsdiversitet, men der hersker en dominerende fortælling om et ensidigt kropsideal, der hylder den spinkle, slanke balletkrop. Det opleves, at de unge typisk efterstræber dette.

Skader

Tavshedskulturen gælder også i forbindelse med skader. Børnene har ikke altid lyst til at fortælle, at de har ondt eller har en skade, da de er nervøse for at miste en træning eller udsende de forkerte signaler i forhold til fx motivation. Fra Balletskolens side understøttes samtidig en fortælling om, at "hvert minut gælder".

Hvis ikke børnene får tydelig besked på andet, vil de foretrække at træne på trods af en skade, fordi de gerne vil danse og gerne vil lære.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Hvis børn er bange for ikke at leve op til det dominerende kropsideal, risikerer de at udvikle lavt selvværd og en negativ opfattelse af egen krop – med den mistrivsel, som følger af det.

Det gælder særligt omkring puberteten, som jo er en naturlig udviklingsperiode, som er uden for barnets kontrol, men hvor barnet kan opleve, at kroppen forandrer sig hurtigt og får et voksent udtryk. Her kan piger, når de får kvindelige former, komme til at opfatte, at deres udvikling strider imod Balletskolens idealer.

Der er fagligt belæg for, at et kompetitivt miljø øger risikoen for, at børn fx udvikler stress og får tegn på depression eller selvskaide. Derudover øger et fokus på vægt og mad risikoen for at udvikle spiseforstyrrelser.

Når børn ikke fortæller, at de har ondt, risikerer man at overse skader og overbelastninger, der kan føre til langvarige fysiske skadesforløb og mental udbrændthed.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 20

Opgradér Sundhedsteamet

Et forbedret Sundhedsteam bør have til opgave, at hvert barn årligt får et sundheds- og trivselstjek ud fra et holistisk syn på barnet. Her skal der undersøges for såvel fysisk som mental sundhed, der skal vægtes ligeligt.

Der skal være systematik og faste intervaller omkring sundheds- og trivselstjekket.

Sundheds- og trivselstjekket skal ske i en fortrolighed, der indebærer, at børnene oplever, at de kan tale frit. Børnene skal vide sig sikre på, at samtalen om sundhed og trivsel kun med deres samtykke vil blive delt med andre (medmindre der er en lovgivningsmæssig forpligtelse).

Der er brug for en analyse af, om der er allokert timer nok til, at medlemmerne af Sundhedsteamet kan varetage deres nuværende og fremtidige opgaver på forsvarlig vis, og om de rette faglige kompetencer er til stede. Man kan desuden overveje, om den anbefalede ligestillede vægtning af sundhed og trivsel i Sundhedsteamets virke skal afspejle sig i navnet på teamet.

ANBEFALING 21

Tilskynd diversitet og lad børnene selv vælge træningstøj

Kropsdiversitet skal ses som noget positivt. Børn på alle alderstrin bør præsenteres for andre danseformer, end den som Balletskolen uddanner i. Så kan de opleve, at der er muligheder for at forfølge dansedrømme, selvom ens krop ikke udvikler sig inden for de relativt snævre rammer, der er for at blive en del af Kompagniet.

Det understøtter også vores anbefaling om et øget fokus på at have en Plan B for hvert barn, der kan aktiveres, hvis barnet ikke kan blive på skolen eller selv vælger at stoppe.

En tilskyndelse til forskellighed og hensyn til børnenes individuelle præferencer vil være med til at understøtte deres udvikling som selvstændige enkeltpersoner.

Tilskyndelse kan også ske ved at give børnene lov til selv at vælge, hvordan de klæder sig i forbindelse med træning, så længe tøjet er egnet til ballettræning. Der kan evt. gives en ramme, hvor alle kan vælge imellem flere tøjgenstande og farver, uanset hvilket køn barnet identificerer sig med.

På samme måde kan man til træningen give mere frihed til, hvordan man (uanset køn) sætter sit hår, lægger make-up eller bærer smykker, så længe det ikke indebærer en risiko for skader.

En mindre grad af uniformering kan også styrke børnenes oplevelse af at være et individ med egen værdi.

ANBEFALING 22

Afskaf faste vejninger af børn

Som udgangspunkt bør man ikke veje atleter under 18 år – medmindre helt særlige forhold taler for det.

I folkeskolen vejes børn to gange i løbet af skoletiden af en sundhedsplejerske, typisk i ca. 2. og 7. klasse, for at finde tegn på eksempelvis tidlig pubertet eller sygdom.

Der er ikke fagligt belæg for, at vægten hos et barn, der danser ballet, i sig selv er en indikator for barnets sundhed og trivsel eller barnets evne til at danse.

Der er til gengæld fagligt belæg for, at børn, der dyrker eliteidræt i miljøer, hvor der er meget fokus på krop, vægt, kost og udseende, har en større risiko for at udvikle en spiseforstyrrelse eller andre negative psykiske reaktioner som fx selvskade, end andre børn har.

Hvis man skulle forsøge at opspore en spiseforstyrrelse gennem vejning alene, ville det kræve meget hyppige vejninger, som i sig selv ville øge risikoen for at udløse forstyrrede kostvaner og en negativ kropsopfattelse. Derfor frarådes dette.

At opdage en spiseforstyrrelse tidligt kræver faglig ekspertise, men alle velinformerede fagpersoner omkring børnene kan lære at være opmærksomme på nogle fysiske, psykiske og sociale tegn.

Hvis et barn eller en ung fx ser sig selv som tyk, selvom det objektivt set er meget tyndt, ændrer spisevaner, fravælger godt samvær med forældre og venner for at undgå indtag af kalorier eller har et pludseligt synligt vægttab, skal de voksne reagere.

Ved mistanke om en spiseforstyrrelse skal der være kontakt mellem balletlærer, Sundhedsteam og forældre med henblik på en trivselssamtale.

I tråd med anbefalingerne under tema 4 "Kultur, børnesyn og sprog" bør Balletskolen etablere og værne om en fælles aftale om aldrig at tale negativt om kroppe og udseende, men fremme en kultur, hvor kropsdiversitet er accepteret.

ANBEFALING 23

Skab ro og fællesskab omkring spisning

Det er de voksnes ansvar at sikre, at børnene får tilstrækkeligt med kalorier i løbet af dag.

Balletskolens børn har en meget skemalagt dag med mange miljøskift og kort tid til at spise. Det er dårligt for børnenes samlede trivsel, hvis de ikke når at få indtaget de kalorier, kroppen har brug for ved meget fysisk træning. Det er derfor særlig vigtigt, at der bliver skabt en rolig og hyggelig atmosfære omkring spisningen. Det kan fx ske ved, at læreren læser højt, sætter noget musik på eller skaber rum for afslappet samtale.

Spisning er desuden en social begivenhed. Fællesskab omkring måltider er vigtig for børns dannelse og trivsel. I hele grundskolen bør spisning foregå i selskab med en voksen, som de har en relation til.

Hvis barnet ikke har nået at spise et mellemmåltid, fx fordi barnet har været til prøver, skal der være en alment accepteret mulighed for, at barnet kan spise i Læseskolen. Der bør være klare aftaler om det mellem Balletskolen og Læseskolen.

Fra 3. klasse spiser børnene frokost i Det Kongelige Teaters voksenkantine. En voksenkantine er ikke umiddelbart indrettet til børn og deres behov.

Derfor bør der tages særlige hensyn, fx ved at skabe et børnevenligt miljø, hvor børnene har ro og kan være børn – og ved at sørge for, at der altid er kalorierholdige retter, som de fleste børn kan lide, på menuen.

Man kan også overveje at indføre skolemad, som nordiske studier har vist positive effekter ved, bl.a. i forhold til sundhed og energi.

ANBEFALING 24

Lav faste procedurer for børn med skader eller overbelastning

Det skal sikres, at børn ikke er bange for at sige det, hvis de har ondt et sted. Lette skader er forventelige, og skader må ikke medføre eksklusion fra træning. Børn, der træner meget, vil helt naturligt jævnligt mærke en ømhed i kroppen. Det er vigtigt, at de får lært at skelne imellem, hvad der er ”den gode ømhed”, og hvad der er en smerte, de skal reagere på.

Hvis der er tale om skader, så barnet ikke kan deltage i den almindelige træning, skal balletlærerne for at undgå eksklusion tilrettelægge individuelle praktiske og evt. teoretiske øvelser, som børnene kan lave sideløbende med, at deres kammerater træner.

I dag er børn med skader med i lokalet, men ser typisk på, mens de andre træner. Det vil være en fordel, hvis disse børn kan aktiveres med alternativ træning, så de oplever, at de fortsat kan udvikle deres dans på trods af deres skade.

Balletskolen mangler overblik over mængden og arten af skader. Skader bør dokumenteres, så udvikling i antallet af skader og deres art kan følges. Det vil gøre det muligt - på en in-formeret baggrund - at vurdere, om der er brug for at lave ændringer i undervisningen eller træningsformen.

Hvad ser vi?

Børn og unge i en risikoposition

Børnene på kollegiet er i en mere sårbar position end de øvrige børn på Balletskolen. De er flyttet til København fra hele landet og er langt væk fra deres familie og venner. De har typisk gået til ballet dér, hvor de kommer fra, og de føler sig ofte bagud i forhold til de børn, der har gået på Balletskolen helt fra de små klassetrin. Ud fra de oplysninger, vi har modtaget, fremgår, at børn og unge på kollegiet er overrepræsenterede i forhold til selvskade og spiseforstyrrelser.

Lørdagstræning

Der er lørdagstræning på Balletskolen fra 5. klasse og op; dog ikke ca. hver 3. lørdag. Børnene kan bo på kollegiet fra 7. klasse, og for disse elever er lørdagstræningen frivillig. Lørdagstræning betyder, at mange kollegiebørn – selvom træningen er frivillig – ikke tager hjem i weekenderne. Det skyldes, at de ikke har lyst til eller tør gå glip af en træning, fordi de er bange for ikke at forbedre sig nok og at komme (måske yderligere) bagefter de andre børn. En del af børnene tager derfor kun hjem de weekender, hvor der ikke er lørdagstræning.

Rammerne for kollegiet

Kollegiet er fysisk beliggende i Det Kongelige Teaters lokaler, og det er ansatte ved Det Kongelige Teater, der driver kollegiet. Det betyder i praksis, at børnene på kollegiet aldrig har helt fri fra balletten og også i fritiden er omgivet af personer, der har direkte tilknytning til Balletskolen.

Der mangler på Det Kongelige Teater en faglig forståelse af, hvad det kræver at drive en de facto kostskole med op til 18 balletelever mellem 12 og 19 år.

Kollegiet drives af et forstanderpar, hvoraf den ene samtidigt står for den daglige madlavning.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Med den nuværende bemanning på kollegiet er der ikke tid nok til den omsorg, børn og unge har brug for i form af fælles aktiviteter, aftenhygge, fejring af begivenheder osv.

Kulturen på Balletskolen understøtter ikke i tilstrækkelig grad, at børn på kollegiet kan føle sig frie, når kollegiet er fysisk beliggende på deres skole, hvor de bliver vurderet hele tiden. Det kan gøre det svært for børnene at betragte deres hjem som et fristed. Det kan også være vanskeligt at finde voksne, man tør at betro sig til, når alle kender alle. Der er så få voksenressourcer, at børnene er overladt meget til sig selv med de udfordringer, glæder og sorger, et ungdomsliv byder på. Det indebærer en øget risiko for isolation og ensomhed og dermed mistrivsel.

Samtidigt er børnene under et evigt pres for at være på niveau. Derfor føler de sig ofte tvunget til at deltage i lørdagstræningen, når den er skemalagt i weekenden. Det skaber isolation fra forældre og andre netværk, hvilket kan bidrage til ensomhed og selvbebrejdelser, så mistrivsel får lov til at udvikle sig. Dét at komme hjem til sine forældre og have adgang til andre sociale netværk er en meget stor beskyttende faktor mod dårlig trivsel.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 25

Nytænk kollegiet

Der er større mistrivsel blandt børnene på kollegiet end blandt de øvrige børn på Balletskolen.

Der er behov for en professionalisering af dét, der i dag reelt er et hjem for børn og unge i alderen 12-19 år. Betegnelsen kollegie er misvisende. Et kollegie er for unge voksne under uddannelse. En kostskole er skole og hjem typisk i flere år for børn ned til 12 år, mens en efterskole først optager børn fra 8. klasse og typisk for et enkelt år. Her har vi en slags hybrid.

En nytænkning bør derfor som minimum omfatte en opprioritering af bemanningen, det pædagogiske arbejde på kollegiet og af den fornødne faglighed.

Der er brug for flere personer med fokus på omsorgsopgaverne. Personer, der kan understøtte god trivsel fx ved at skabe traditioner og ritualer, som børnene kan samles om på tværs af alder. Gode forbilleder, som børnene kan se op til og har lyst til at være sammen med.

Der er brug for voksne, der har øje for børn, der er kede af det, og som kan trøste dem - og handle på det, hvis vedkommende fx opdager uhensigtsmæssige subkulturer, der kan føre til mistrivsel.

Hvis børn skal kunne trives i et elitemiljø, kræver det en ekstra opmærksomhed. Det fordrer ekstra meget omsorg og mulighed for trøst og sparring og også andre input end ballet, så barnet kan mærke, at der er pauser fra det, der ellers fylder hele barnets liv. Det gælder særligt for de børn, der ikke kommer hjem til deres forældre om aftenen. Derfor har kollegiet en særlig rolle for de børn, der bor der.

Alle børn på kollegiet bør have en kontaktperson, som de kan tale fortroligt med. Kontaktpersonen skal have en pædagogisk baggrund, skal være tilgængelig for barnet og skal sikre kontakt mellem barn, forældre og kollegiet. Barnet skal have indflydelse på valget af egen kontaktperson.

Det kan undersøges, om alle familier til børn på kollegiet har de økonomiske og tidsmæssige ressourcer, det kræver at have et barn boende langt fra eget hjem. Det kan i den forbindelse overvejes at indstifte et legat, familier kan søge til rejser, besøg og andre merudgifter ved at have et barn boende et andet sted, så også børn i disse familier kan få besøg mv., der understøtter barnets trivsel.

ANBEFALING 26

Vælg en anden fysisk placering af kollegiet

Formålet med at flytte kollegiet er at sikre, at de børn, der bor på kollegiet, "har fri, når de har fri", og at de trygt kan betro sig til de voksne på stedet uden bekymring for, hvem oplysningerne deles med. Der skal være en fysisk og psykisk pause fra balletten med luft til at få andre impulser.

Det må overvejes, hvordan der kan føres tilsyn, både hvis kollegiet fortsat skal drives af Det Kongelige Teater, og hvis det skal drives af eksterne.

ANBEFALING 27

Optag først børn på kollegiet fra 8. klasse

Jo ældre børnene er, desto mere robuste er de i forhold til at være væk fra deres forældre og hjemlige netværk.

Først i aldersgruppen 14+ er det nødvendigt med en træningsmængde, der retfærdiggør, at børn behøver at flytte til København og gå på Balletskolen. Derfor kan tidligste optag på kollegiet justeres, så det kan ske fra 8. klasse.

ANBEFALING 28

Sørg for at børnene på kollegiet kommer hjem i weekenderne

De børn på kollegiet, der går i grundskolen, skal støttes i at komme hjem i weekenderne. Her kan de være sammen med familien og se venner fra andre miljøer end Balletskolen, hvilket er en væsentlig beskyttelse mod dårlig trivsel.

Der bør derfor ikke være frivillige træningspas i weekenden. Børnene – også dem, der bor på kollegiet – vil ønske at deltage, da de er i konstant konkurrence med både sig selv og de øvrige børn på Balletskolen. Det indebærer, at de vælger at blive på kollegiet og ikke kommer nok hjem.

Børnene har brug for, at de voksne sætter grænsen for, hvornår træning ikke er hensigtsmæssig i forhold til deres generelle trivsel.

Man kan også overveje, om kollegiet kan holde helt lukket i nogle weekender for at markere skolens holdning til værdien af et liv udenfor.

ANBEFALING 29

Styrk sammenholdet mellem børnene på kollegiet

Kollegiet er en mulighed for at skabe en modvægt til et krævende og kompetitivt miljø, som resten af Balletskolen er præget af. Derfor kan der sammen med beboerne skabes et charter om samvær og kammeratskab, som efterfølgende indarbejdes aktivt i det pædagogiske arbejde på kollegiet.

Børnene på kollegiet føler sig balletmæssigt bagud i forhold til de øvrige børn, der har gået på skolen i flere år. Der bør være et "opstartsprogram" i form af et særligt introkursus for de nye - og evt. eksisterende - elever på kollegiet, så de bliver rystet sammen, og så de ikke får oplevelsen af, at alt er nyt, når skoleåret starter. På den måde vil de få forhåndskendskab til en eller flere undervisere og har skolen og kollegiet for sig selv i fx en uge.

Hvad ser vi?

Vi ser en forældregruppe, der er meget engageret i deres børns skolegang, og som derfor indeholder et stort potentiale i forhold til at bidrage til Balletskolens arbejde med børnenes trivsel.

Samtidig har Balletskolen en oplevelse af, at nogle af forældrenes store ambitioner på vegne af deres børn kan være en udfordring i hverdagen. Det oplever Balletskolen blandt andet, når forældrene fastholder et ønske om, at børnene skal deltage i mange forestillinger, selvom Balletskolen søger at tage hensyn til børnenes trivsel ved at undgå mange forestillinger. Tilsvarende at forældre ikke ønsker, at der i stedet for børn fra Balletskolen optræder børn, der går til ballet andre steder. Det kan også komme til udtryk ved, at forældrene understøtter, at børn træner i ferieperioder, selvom skolen tilkendegiver, at "ferie er ferie".

Parallelt med det betyder tavsheds-kulturen, at mange forældre afstår fra at udtrykke kritik af balletlærere eller skolen i øvrigt, da de er bekymrede for, at kritik kan have negative konsekvenser for deres barn; enten i hverdagens balletundervisning eller for barnets mulighed for at fortsætte på Balletskolen. Når der gives kritik, er det derfor ofte betinget af anonymitet, hvilket gør det vanskeligt for skolen at agere – fx ansættelsesretligt – på kritikken.

Hvad kan det betyde for børnenes trivsel?

Forældres tilbageholdelse af information eller fejlinformation om børnene gør det vanskeligt for Balletskolen at give børnene den rette hjælp, når de har brug for det.

Manglende forældreinddragelse fra skolens side kan bidrage til en forældrekultur, hvor forældrene tænker og handler udelukkende til fordel for deres eget barn frem for at bidrage til et sundt fællesskab i forældre-kredsen, hvor man sammen kan drøfte fx mistrivsel. Usikre eller utrygge forældre medfører desuden en øget risiko for, at børnene ikke får den rette støtte og beskyttelse hjemmefra, fordi forældrene ikke forstår eller er trygge i deres rolle over for Balletskolen. Det krydspres, der er mellem forældrenes ambitioner, lærernes krav og børnenes egne forventninger, er en kilde til mistrivsel.

Hvad anbefaler vi?

ANBEFALING 30

Brug forældrene som en ressource

Balletskolen bør overveje, hvordan samarbejdet med forældrene kan styrkes og understøtte

børnenes trivsel. Forældre er ikke en tredjepart mellem barnet og skolen. Barnet og forældrene er en enhed.

Der er brug for psykologisk tryghed mellem forældre og ledelse. Balletskolen skal derfor sikre tydelig kommunikation med forældrene om, at det er afgørende for børnenes trivsel og Balletskolens mulighed for at agere på mistrivsel, at forældrene oplyser Balletskolen om udfordringer, uanset om det relaterer sig til en konkret balletlærers undervisningsstil, skader, mistrivsel eller andet. Og at kritik ikke har negative konsekvenser. En ændring af systemet med årsprøver må antages at fjerne en del af forældrenes bekymring ved at udtrykke kritik og stå ved den med navn.

ANBEFALING 31

Styrk kommunikationen om krop, vægt, mad, træning og skader

Der bør afsættes mere tid til, at diætisten kan holde oplæg for børn og forældre om fx REM-S (Relativ Energimangel i Sport), indhold af madpakker, hvad der med fordel kan serveres til aftensmad, og hvilke rammer der gerne skal være omkring måltiderne.

Der bør også afsættes tid til, at de øvrige personer i Sundhedsteamet kan dele deres viden om og erfaring med træning, krop, vægt og skader med børn og forældre – herunder (for forældrene) skolens anbefalinger til, hvordan man bedst italesætter krop, vægt og mad over for børnene.

Det personale, der har med børnene at gøre (også på Læseskolen), skal jævnligt deltage i oplæggene, så de får forståelse for fx børnenes særlige kostbehov og møder forældrene. Det vil give et fælles sprog at tale ud fra.

De større børn kan deltage sammen med deres forældre, så de har en fælles referenceramme at tale ud fra derhjemme. De mindre børn skal have løbende information, som er tilrettelagt efter deres alderstrin.

ANBEFALING 32

Styrk kommunikationen om forældreansvar

Forældre skal være bevidste om det særlige ansvar, det indebærer at have et barn på Balletskolen. Det er et risikomiljø, og det vil det i et vist omfang fortsat være, uanset om referencegruppens anbefalinger følges.

Ud over praktisk information skal forældrene kende og forstå ræsonnementet bag skolens børnesyn, sprogbrug, pædagogik, træningsmængde, kostråd, håndtering af skader, afskedsritualer mv. Kun på den måde kan forældrene loyalt støtte op om skolen. Det skaber utryghed hos børnene, hvis de får forskellige signaler fra skolen og deres forældre, fx om kost og deltagelse i forestillinger.

Selv om nogle forældre eksempelvis ønsker, at deres børn deltager i mange forestillinger, må Balletskolen fastholde, at skolen har ansvaret for børnenes trivsel på skolen, og at mange og sene forestillinger kan gå ud over trivslen. Børnene elsker at danse og vil gerne på scenen, og det er skolens ansvar at vurdere, hvor mange forestillinger barnet skal deltage i – også selvom barnet (og forældrene) ønsker, at barnet deltager i mange forestillinger.

Det er også skolens ansvar, at alle børn får mulighed for at afprøve sig selv på en scene og at sikre, at børn og forældre ikke føler sig forbigået i denne sammenhæng. Har skolen overvejelser om, at et barn ikke er klar til en forestilling, skal der være en åben dialog om det med forældrene. Det betyder også, at Balletskolen og forældrene vil have et fælles sprog, når de skal forklare barnet, hvorfor barnet ikke er med denne gang.

Der bør være jævnlige og åbne diskussioner på forældremøder om de trivselsdilemmaer, som Balletskolen eller forældre står med. Derudover vil Balletskolen her kunne kommunikere om fx den faglige begrundelse for, hvor mange forestillinger Balletskolen vil lade børn deltage i – og hvordan skolen bedst sikrer, at alle børn får nogenlunde lige meget erfaring i at være på scenen.

Der kan også være behov for, at Balletskolen finder et sprog for tydeligt at italesætte det, hvis skolen oplever, at skolegangen på Balletskolen i højere grad er forældrenes end barnets ambition, og barnets trivsel lider under dette.